

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE
BOSNA I HERCEGOVINA

**METODOLOGIJA ZA IZRADU IZVJEŠTAJA O
STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA
DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI**

POPIS SKRAĆENICA

<i>Skraćenica</i>	<i>Objašnjenje</i>
BD	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
IDDEEA	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH
EUROSTAT	Evropski zavod za statistiku
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FZS	Federalni zavod za statistiku
HBS	Anketa o budžetu domaćinstava
ILO	Međunarodna organizacija rada
LFS	Anketa radne snage
RAK BiH	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
RS	Republika Srpska
RZS RS	Republički zavod za statistiku Republike Srpske
SPIS	Projekt „Jačanje sistema socijalne zaštite i inkluzije u BiH

SADRŽAJ

POPIS SKRAĆENICA.....	2
SADRŽAJ	3
PREDGOVOR	5
UVOD	6
POJMOVNIK.....	7
IZVORI PODATAKA	9
Administrativni izvori	9
Statistički izvori.....	10
Društvena istraživanja	11
Popis stanovništva	11
Anketa radne snage	12
Anketa o budžetu domaćinstava.....	13
VRIJEME PROMATRANJA.....	14
METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA.....	15
Upitnici za prikupljanje podataka.....	15
Analize postojećih izvještaja	19
INDIKATORI	20
Ekonomski status.....	21
Rad djece	22
Obrazovne potrebe djeteta.....	23
Posebni oblici zaštite	27
Zdravstvena zaštita djeteta i njegovih roditelja	30
Pristup informacijama, mediji i dr.....	32
Stambeni status djeteta, odnosno porodice.....	32
Kulturni i vjerski identitet i pravo na jezik.....	32
Porodični status djeteta.....	33
Pripadnost socijalnoj mreži	34
Ostvarivanje osnovnih ljudskih prava	35
OBRAZAC SID-SZ	36

OBRAZAC SID-ZD.....	54
OBRAZAC SID-OB.....	67
OBRAZAC SID-ZA.....	90
OBRAZAC SID-ID.....	96
OBRAZAC SID-PO.....	112
OBRAZAC SID-PR.....	122
OBRAZAC SID-RA.....	137
OBRAZAC SID-OM.....	141
OBRAZAC SID-ST.....	148
OBRAZAC SID-NO.....	160

PREDGOVOR

Metodologija za izradu izvještaja o stanju socijalno isključenih kategorija djece u BiH je bazirana na Smjernicama za prepoznavanje socijalnih isključenih kategorija djece u Bosni i Hercegovini koju je usvojilo Vijeće Ministara u aprilu 2012. godine. Izradu Metodologije je podržao UNICEF BiH kroz implementaciju projekta „Jačanje sistema socijalne zaštite i inkluzije u BiH“ (SPIS).

Smjernice su pripremljene u cilju uspostavljanja redovnog praćenja stepena socijalne isključenosti (uključenosti) djece, posebno radi unapređenja procesa intersektorske saradnje institucija i organizacija nadležnih za brigu o djeci u Bosni i Hercegovini. Smjernice su, radi toga, praktično namijenjene strukturama socijalne zaštite, obrazovanja, zdravstva, policije i pravosuđa kako bi profesionalci iz ovih oblasti dobili dodatne informacije o pojavi i problemu socijalne isključenosti djece u Bosni i Hercegovini, odnosno korisne smjernice u svrhu izgradnje modela systemske saradnje, čime bi se olakšalo prepoznavanje **socijalno isključene, tj. ugrožene djece**. Osnovna namjera smjernica je poboljšanje sistema dječje zaštite u BiH kao i ispunjenje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine u sektoru socijalne zaštite djece, ali i u svim drugim relevantnim oblastima koje se odnose na uspostavljanje adekvatnih kapaciteta za zaštitu i dobrobit djece uopće.

Metodologija za izradu izvještaja o stanju socijalno uključenih kategorija djece u BiH daje pojašnjenja terminologije koja se koristi, opis načina prikupljanja podataka i izvora podataka, vremenskog okvira za prikupljanje podataka. Metodologiju su zajednički kreirali članovi radne grupe SPIS projekta koji su imenovani od strane slijedećih institucija:

- Ministarstvo civilnih poslova BiH
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
- Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
- Federalno ministarstvo zdravstva
- Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke
- Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova
- Federalno ministarstvo pravde
- Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske
- Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
- Javni Fond za dječiju zaštitu Republike Srpske
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske
- Ministarstvo pravde Republike Srpske
- Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko Distrikta
- Policija Brčko Distrikta BiH
- Osnovni Sud Brčko Distrikta BiH
- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH

UVOD

Cilj izrade Metodologija za izradu izvještaja o stanju socijalno isključenih kategorija djece u BiH je uspostavljanje usklađenog sistema i instrumenata za prikupljanje administrativnih i statističkih podataka iz oblasti dječje zaštite, te njihova dostupnost korisnicima podataka kako bi se omogućio uvid u pokazatelje stanja u datom trenutku kreatorima javnih politika i njihovih korisnika. Metodologije daje zajednički okvir za stvaranje usklađenih podataka koji su vezani za ključne pokazatelje o broju djece koja su marginalizirana, odnosno socijalno isključena, a u skladu sa međunarodnim preporukama.

Specifični ciljevi Metodologije su:

- Razrada već identificiranih indikatora unutar Smjernica za prepoznavanje socijalnih isključenih kategorija djece u Bosni i Hercegovini;
- Identificirati indikatore prema nadležnostima svakog organa vlasti koje sudjeluje u zaštiti djece;
- Identificirati sve sudionike koji sudjeluju u formulaciji i implementaciji politike dječje zaštite:
- Identificirati sve odjele na svakom nivou vlasti koji sudjeluju u dječjoj zaštiti.
- Identificirati druge aktere koji su relevantni za implementaciju politike dječje zaštite.
- Identificirati procedure izvještavanja i načine obavljanje poslova (ko podnosi izvještaje i kome, šta i kada, i kako?).
- Napraviti tačan inventorijski stanja vezano za sakupljanje administrativnih podataka koji su rezultat ispunjenja javnih nadležnosti ovih sudionika, bilo da su ih sami kreirali ili da su relevantni za njih.
- Identificirati administrativne podatke koji nedostaju a koji su potrebni za nadgledanje i evaluaciju implementacije Smjernica za prepoznavanje socijalno isključenih kategorija djece u BiH.

Za potrebe Metodologije kreirani su specifični indikatori o stanju socijalno isključenih kategorije sa prijedlogom izvora podataka. Prikupljeni podaci su gender senzitivni, odnosno omogućavaju izvještavanje na osnovu pola. Specifični indikatori su zasnovani na Lakenovim indikatorima socijalne isključenosti koji socijalnu isključenosti promatra kao višedimenzionalnu pojavu čije prepoznavanje i praćenje, posebno kad su djeca u pitanju, zahtijeva osjetljiv pristup, a na planu prepoznavanja podrazumijeva slijedeće dimenzije:

A- Oblik isključenosti	Ukazuje iz koje ili kojih sfera društvenog života su dijete, odnosno njegova porodica isključeni. Možemo uočiti ekonomsku, političku, socijalnu i kulturnu isključenost, ili neke uže oblike, poput isključenosti u oblasti konzumiranja prava, usluga, pripadanja određenim grupama i sl. U slučaju kada se pojedinci i grupe suočavaju sa višestrukim oblicima isključenosti, možemo govoriti o višedimenzionalnoj isključenosti.
B- Stepen isključenosti	Ukazuje u kojoj mjeri su dijete ili njegova porodica isključeni iz pojedinih oblasti društva. Apsolutna isključenost predstavlja potpuno odsustvo šansi da se pristupi određenim resursima, institucijama ili da se uključi u društvene procese (naprimjer da se ostvari pravo na obrazovanje). Relativna isključenost predstavlja smanjene šanse (u odnosu na druge u istom društvu) da se uključi u kvalitetne usluge, resurse i razvojne procese.
C- Trajanje	Je također važna karakteristika socijalne isključenosti. Nekada je isključenost kratkotrajna, a nekad dugotrajna. Kratkotrajna isključenost ne mora da ima velike posljedice na životne šanse djeteta i njegove porodice, niti na druge aspekte njihovog učestvovanja u društvu. Međutim, dugotrajna isključenost, posebno kad su djeca u pitanju, ima i može imati vrlo ozbiljne posljedice, a izlazak iz ovog stanja vrlo je težak i često nedostupan, tako da prelazi u trajno stanje.
D- Identificiranje grupa	Koje se suočavaju sa problemima socijalne isključenosti omogućuje nam da sagledamo koje su kategorije, definirane preko različitih karakteristika (spola, starosti, područja stanovanja, etniciteta i sl.), ugrožene problemima socijalne isključenosti.
E- Prepoznavanje uzroka i posljedica	Socijalne isključenosti otvara mogućnosti da se ovaj problem u potpunosti razumije, kao i da se za njegovo rješavanje kreiraju odgovarajuće politike i mjere.

POJMOVNIK

Dijete	Konvencija o pravima djeteta smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18 godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“
Laken Indikatori	Definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje
Zdravstvena zaštita	Sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta
Socijalna zaštita	Osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva
Socijalna isključenost	Proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka
Socijalna uključenost	Način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice
Djeca pod rizikom od isključenosti	Oblik i obim zaštite djeteta od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnom isključenosti.
Siromaštvo	Ljudi se smatraju siromašnim ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive
Loši uvjeti stanovanja	Prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke
Apsolutni nedostatak sredstava	Jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštede – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost
Nepovoljni životni uvjeti	Kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost
Intelektualne teškoće	Da bi se djeca naveli kao djeca sa intelektualnim teškoćama moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja	Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.
Djeca s posebnim jezičnim teškoćama	Djeca s posebnim jezičnim teškoćama pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.
Djeca sa tjelesnim invaliditetom	Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.
Djeca sa senzornim teškoćama	Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.
Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću	Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.
Druge nacionalne manjine	Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin druge manjinske grupe se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

IZVORI PODATAKA

Podaci o socijalnoj isključenosti djece u BiH se prikupljaju iz dva izvora: administrativni izvori i statistički izvori.

Administrativni izvori

Administrativni izvori u najširem smislu uključuju bilo kakvo sakupljanje podataka koje se koristi za obavljanje zadataka koji spadaju u nadležnost organa vlasti koji sudjeluje u prikupljanju (UNDP, 2011).

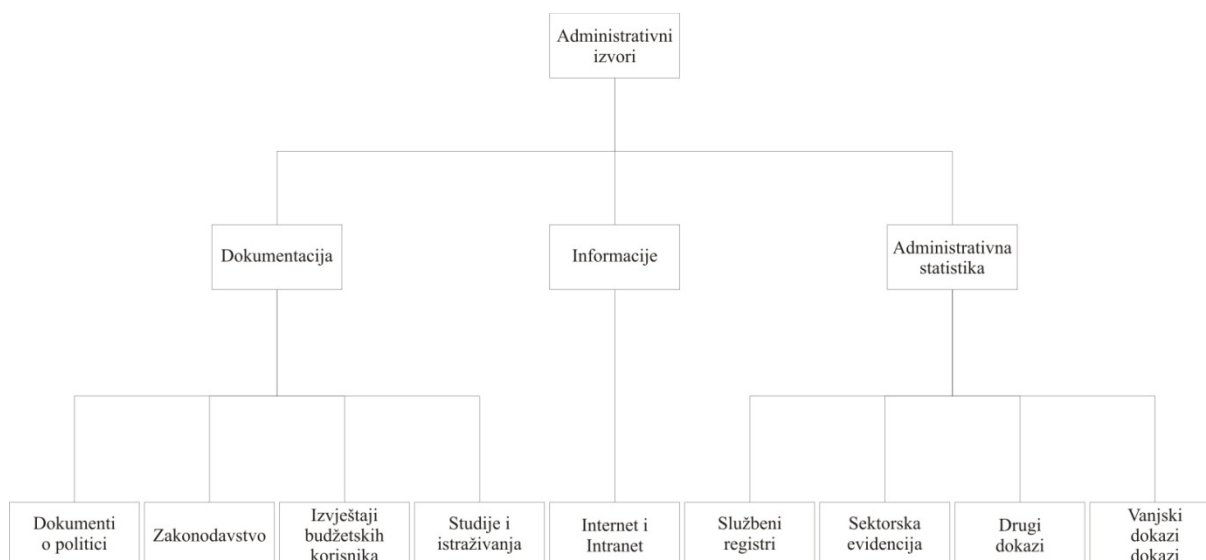
Dokumentacija uključuje sakupljanje različitih oblika dokumenata kao što su propisi, dokumenti koji kreiraju politiku, izvještaji budžetskih korisnika, studije i istraživanja, kao i drugi referentni materijali.

- *Dokumenti koji kreiraju politiku* se odnose na strategije, odluke, razvojne planove, preporuke, javne pozive/tendere i druge dokumente koji definišu ili usmjeravaju politiku.
- *Propisi* uključuju ratificirane međunarodne konvencije, EU direktive koje su relevantne za kulturu i domaće zakonodavstvo.
- *Izvještaji budžetskih korisnika* se odnose na obavezu korisnika budžetskih sredstava da podnosi izvještaj, na primjer godišnji izvještaj o radu.
- *Studije i istraživanja* se odnose na sve one analitičke materijale koji su relevantni za formulaciju i evaluaciju politike.

Informacije uključuju sakupljanje web stranica koje su relevantne za formulaciju i implementaciju politike.

Administrativna statistika se odnosi na sakupljanje podataka za jednu ili više administrativnih potreba.

- *Službeni ili javni registar* je formalni službeni popis naziva, predmeta, akcija koji su propisani zakonom.
- *Sektorska evidencija* je svaki pregled koji se koristi da utvrdi ili demonstrira određene aspekte koji su relevantni za formulaciju ili implementaciju politike. U oblasti kulture, na primjer, postoji sektorski dokaz o muzejima.
- *Druga evidencija* je svaki pregled koji se koristi da utvrdi ili demonstrira određene aspekte koji su relevantni za formulaciju ili implementaciju politike, na primjer dokaz o lokalnom kulturnom udruženju.
- *Vanjska evidencija* je svaki pregled napravljen od strane drugog organa a koja se koristi da utvrdi ili demonstrira određene aspekte koji su relevantni za formulaciju ili implementaciju politike.

Ilustracija 1. Administrativni izvori podataka

Jedinice promatranja administrativnih izvora podataka su sve jedinice koje obavljaju funkcije dječje zaštite (obrazovanje, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, sudstvo, tužilaštvo, policija).

Posebno je važno obratiti pažnju na istraživanja koja su provedena od strane institucija dječje zaštite a koje imaju poznati i priznati metodološki okvir. Tako npr. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH ima uspostavljen sistem prikupljanja informacija i drugih pokazatelja u svrhu pripreme izvještaja o provođenju državne strategije za borbu protiv nasilja nad djecom. Istraživanjem se prikupljaju podaci od gore navedenih sektora vezani za identifikaciju pojave nasilja nad djecom, preventivnih aktivnosti kao i mjere reakcije. Istraživanje nudi statističke podatke o broju identificiranih i prijavljenih slučajeva razvrstanih po spolu, vrsti nasilja, načinu reakcije (vrsti disciplinske/odgojne mjere/preporuke. Istraživanje također omogućava podatke o saradnji među institucijama.

Pored sistema za prikupljanje podataka unutar Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, operativan je i sistem za prikupljanje podataka o primjeni revidiranog akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma u BiH, koji također može biti dodatni izvor administrativnih podataka o skupini marginalizirane djece u BiH.

Administrativni podaci postoje i unutar nevladinih organizacija koje se bave zaštitom djece.

Statistički izvori

Postojeći statistički sistem u BiH pokazuje znakove višedijelne institucionalne strukture zemlje. Statistički sistem BiH sastoji se od tri statističke institucije, Agencije za statistiku na državnom nivou (BHAS) te dvije institucije na entitetskom nivou, Federalnog zavoda za statistiku (FZS) i Republičkog zavoda za statistiku RS (RZS RS). Od 1. januara 2006. godine, Ured za statistiku Brčko distrikta BiH postao poslovnica BHAS.

U Bosni i Hercegovini su na snazi tri zakona o statistici (Zakon o statistici Bosne i Hercegovine, Zakon o statistici Federacije Bosne i Hercegovine i Zakon o statistici Republike Srpske). Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine osnovana je na temelju Odluke Vijeća ministara BiH 1998. godine. Statistički zakon objavljen u Službenim novinama BiH, broj 26/04 od 7. juna 2004. godine kaže da je Agencija za statistiku nadležna za koordinaciju planiranja, provođenja i distribuiranja rezultata popisa stanovništva i domaćinstava u Bosni i Hercegovini kako i kada to odluče državne vlasti. Ovo je temeljni zakon kojim se definišu odgovornosti Agencije za statistiku. Agencija je

zadužena i za međunarodno predstavljanje i saradnju te provođenje međunarodnih obaveza u oblasti statistike. Agencija za statistiku BiH je zadužena za osiguravanje koordinacije i smjernica za sve domene državne statistike u Bosni i Hercegovini osim statistike u finansijskom sektoru, za što je zadužena Centralna banka Bosne i Hercegovine. Agencija za statistiku BiH izrađuje statističke standarde, metodologije, klasifikacije i nomenklature uz aktivno učešće entitetskih zavoda.

Zvanični izvori statističkih podataka o zapošljavanju su zavodi za zapošljavanje, agencije za osiguranje i poreske uprave. Ove institucije prikupljaju određene varijable o osobinama zaposlenih u skladu s vlastitim, internim potrebama. Oni čuvaju podatke o demografskim osobinama, kao i osobinama koje se tiču zanimanja i obrazovanja.

U BiH se prikupljaju podaci o socijalnoj isključenosti kroz slijedeća periodična istraživanja:

Društvena istraživanja

Zavodi za statistiku u BiH provode periodična prikupljanja podataka o korisnicima i oblicima usluga socijalne zaštite i obrazovanja. Pored periodičnih istraživanja o korisnicima i oblicima socijalne zaštite i obrazovanja, zavodi za statistiku u BiH prikupljaju podatke o pravosudnih institucija o maloljetnicima prema kojima je pokrenut pripremni postupak, odnosno završen izvještaj o počinjenju krivičnog djela kao i o maloljetnicima prema kome je pravosnažno završen krivični postupak.

Podaci o korisnicima i oblicima socijalne zaštite se prikupljaju od centara za socijalni rad, domova za djecu i omladinu, ustanova socijalne zaštite za invalidnu djecu i omladinu oštećenu u psihofizičkom i fizičkom razvoju, socijalne zaštite za odrasle invalidne osobe i socijalne zaštite za odrasle starije osobe. Podaci su razvrstani po spolu, dobi i tipu korisnika, te gdje je primjenjivo i po vrsti socijalne usluge.

Podaci o korisnicima obrazovnih usluga se prikupljaju od predškolskih ustanova, osnovnih škola i srednjih škola. Postoje posebni obrasci za niže muzičke škole kao i obrasci za osnovne i srednje škole za djecu sa posebnim potrebama. Podaci iz škola se prikupljaju na početku i kraju školske godine. Dostupni su podaci o broju djece razvrstane po dobi i spolu, uspjehu, broju ponavljača, odjeljenjima, nastavnom osoblju, transportu učenika i opremljenost škola računarima.

Obrasci za prikupljanje podataka o maloljetnicima prema kojima je završen izvještaj o počinjenju krivičnog djela i obrasci za maloljetnike prema kojima je pravosnažno završen krivični postupak sadrže podatke o spolu maloljetnika, dobi, zaposlenju, školskoj spremi, nacionalnosti, porodičnim prilikama, krivičnom djelu, oštećenim stranama i izrečenim sankcijama.

Popis stanovništva

Popis stanovništva pruža najpouzdanije i najpotpunije podatke o stanovništvu jedne zemlje i njihove osobine na "Određeni datum" (određena vremenska tačka na koju se popis odnosi). Prilikom popisa, prikupljaju se podaci o cjelokupnom stanovništvu u određeno vrijeme, za razliku od drugih popisa, prilikom koji se podaci prikupljaju samo o malom broju stanovnika, na osnovu kojih se onda donose zaključci o ukupnoj populaciji.

Bosna i Hercegovina namjerava provesti Popis stanovništva i domaćinstava u 2013. godine. Očekuje se da će popis biti u potpunosti u skladu s zahtjevima EU, a naročito što se tiče tema koje će biti obrađene u upitniku korištenom u popisu, objavljivanja rezultata popisa i kvaliteta izvještavanja.

Eurostat i UN zemljama preporučuju da prikupljaju podatke o osnovnim temama, te da izrade preporučenu tabulaciju, jer bi se tako poboljšala međunarodna usklađenost i poredljivost statističkih podataka korištenjem zajedničkih pojmova, definicija i naročito klasifikacija.

Eurostat i UN također preporučuju da se koriste međunarodne (evropske) klasifikacije za ključne aktivnosti, kao što je šifriranje obrazovanja, zanimanja i ekonomskog statusa ispitanika kako

bi se omogućilo poređenje rezultata popisa i analiza; korištene definicije i klasifikacije treba da budu što je moguće sličnije, te usklađene s ciljevima svakog od ispitivanja.

Anketa radne snage

Analizom rezultata Ankete radne snage (Labour Force Survey - LFS) u BiH moguće je procijeniti stanje zapošljavanja djece u BiH. Anketa radne snage glavni je izvor informacija o stanju u trendovima na tržištu radne snage u pojedinim zemljama. Ciljna populacija anketa su sve osobe u privatnim domaćinstvima starosti 15 ili više godina. Definicije zaposlenosti i nezaposlenosti, pored ostalih osobina ankete, prate definicije i preporuke Međunarodne organizacije rada (International Labour Organisation - ILO). Dodatna usklađenost postignuta je poštivanjem jedinstvenih principa kreiranja upitnika i zajedničkih definicija nezaposlenosti, te glavnih varijabli i kategorija odgovora.

Anketom o radnoj snazi dobivaju se podaci o stanju i promjenama na tržištu rada: o veličini, strukturi i značajkama aktivnog i neaktivnog stanovništva BiH. Anketa o radnoj snazi je istraživanje kojim se prikupljaju podaci o osnovnim karakteristikama radno sposobnog stanovništva, na osnovi kojih se vrši procjena ukupne radne snage u zemlji, kao i podaci o demografskim, obrazovnim, socio-ekonomskim i drugim karakteristikama stanovništva. Glavni cilj ovog istraživanja je dobivanje podataka o tri osnovna, međusobno isključiva, kontingenta stanovništva: zaposlenih, nezaposlenih i neaktivnih osoba. Podaci su također i u funkciji praćenja, mjerenja i ocjenjivanja ekonomskih i društvenih kretanja u Bosni i Hercegovini.

U Bosni i Hercegovini, Agencija i dva entitetska zavoda za statistiku proveli su istraživački projekt – Anketa radne snage u maju 2008. godine, po treći put. Prva anketa predstavljala je pilot projekt proveden na godišnjem nivou. U periodu 2006.-2008. godine korištena su sredstva iz donacija, ali su 2009. godine Agencija i dva entitetska zavoda za statistiku proveli anketu radne snage iz vlastitih sredstava. Prilikom provođenja ankete korišteni su metodološki principi zasnovani na preporukama i definicijama Međunarodne organizacije rada (International Labour Organisation – ILO) u skladu sa zahtjevima Evropskog zavoda za statistiku (European Statistical Office – EUROSTAT) koji je propisao standarde za međunarodnu komparabilnost podataka u području statistike rada.

Jedinica promatranja u anketi je domaćinstvo koje živi u stambenoj jedinici izabranom u uzorak, a jedinica izvještavanja (anketiranja) su pojedinci, koji žive u uzorkom izabranom domaćinstvu. Domaćinstvom se smatra svaka porodična ili druga zajednica osoba koje se izjasne da zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba, bez obzira jesu li svi članovi stalno u mjestu gdje je nastanjeno domaćinstvo ili neki od njih borave određeno vrijeme u drugom naselju, odnosno stranoj državi zbog rada, školovanja ili iz drugih razloga. Domaćinstvo može biti: (a) dvije ili više osoba, bez obzira na njihovu srodnost, koje dijele isti stambeni prostor i koje obično zajednički nabavljaju i troše hranu (višečlano domaćinstvo) i (b) jedna osoba, koja u stambenom prostoru živi sama, ili živi sa drugim osobama, ali ne sudjeluje u zajedničkom nabavljanju i trošenju hrane (jednočlano domaćinstvo).

U Anketi radne snage obuhvaćene su osobine domaćinstva, osobine porodice, privredna djelatnost, osnovno zaposlenje, dodatno zaposlenje, olakšice, status zaposlenika, obrazovanje i obuke, zdravstveno stanje, prihodi i druge varijable koje se tiču rada, kao što je radno vrijeme, situacija u kući, i sl.

Podaci se prikupljaju neposredno od svih članova domaćinstva u uzorkom izabranom domaćinstvu putem intervjua. Odgovore u anketi daje svaki član domaćinstva za sebe, a za djecu mlađu od 15 godina roditelj ili staratelj. Jedan član, nosilac ili najupućenija osoba u domaćinstvu može dati odgovore za sve članove promatranog domaćinstva. Referentni period je vrijeme u kojem se vršilo prikupljanje podataka. Većina podataka se odnosi na ekonomsku djelatnost osoba u konkretnoj kalendarskoj sedmici, od ponedjeljka do nedjelje, koja se naziva referentnom sedmicom. Određeni broj

podataka se odnosi na druge periode (četiri sedmice, ili godina u odnosu na referentnu sedmicu). Referentna sedmica za ARS 2011 je bila od 04. do 10. aprila 2011. godine i prethodila je periodu terenskoga rada, odnosno anketiranja. Anketiranje je obavljeno u periodu od 11. aprila do 25. aprila 2011. godine.

U izvještaju Ankete radne snage podaci o broju zaposlenih, nezaposlenih i neaktivnih dat su za različite dobne skupine. Dobna skupina od 15-18 godina, sastavni je dio skupine od 15-24 godine. U izvještaju je dat i broj djece ispod 15 godina u ispitanim domaćinstvima. Podaci o zaposlenju za grupu od 15-18 godina se mogu dobiti na zahtjev Agenciji za statistiku BiH.

Anketa o budžetu domaćinstava

Anketa o budžetu domaćinstava (Household Budget Survey - HBS) je statistička anketa koja se provodi kako bi se prikupili podaci o rashodima domaćinstava na potrošnju, osobnoj potrošnji, prihodima i osnovnom socio-ekonomskom okruženju u kojima domaćinstva žive.

U suštini, na ovaj se način dobijaju podaci o troškovima domaćinstava na robu i usluge, poprilično detaljno se opisuju korištene kategorije: podaci i prihodu, posjedovanje trajnih roba i automobila, osnovni podaci o smještaju i mnogi demografski i socio-ekonomski parametri. Ti osnovne kategorije troška koje se prate su troškovi na smještaj, hranu i prijevoz.

Rezultati u Izvještaju Ankete o budžetu domaćinstava su dati po grupama ili kategorijama izdataka (oni koji su najrelevantniji), analiziraju se po teritorijalnoj pripadnosti, veličini i tipu domaćinstva, zanimanju i području djelatnosti nosioca domaćinstva, kao i po karakteristikama koje više od drugih utiču na nivoe potrošnje i ponašanje domaćinstva kada je u pitanju potrošnja. Poglavlje 2 daje osvrt na stanovništvo Bosne i Hercegovine u smislu socio-geografskih karakteristika (geografsko područje, spol, starosna grupa, bračni status, obrazovanje) i u smislu strukture domaćinstva (broj članova, tip domaćinstva, prisustvo starijih i mlađih lica u domaćinstvu). Poglavlje 3 daje analizu učešća na tržištu rada, također sa tačke gledišta domaćinstva, te informacije o različitoj distribuciji djelatnosti između domaćinstava. Poglavlje 4 prikazuje detaljan opis uvjeta u kojima žive domaćinstva u Bosni i Hercegovini, u smislu karakteristika stambenih jedinica, raspoloživih usluga i vlasništva nad trajnim potrošnim dobrima. Poglavlje 5 je posvećeno analizi izdataka za potrošnju domaćinstva. Nivoi i struktura izdataka dati su po geografskom području, tipu domaćinstva, učešću na tržištu rada i glavnim grupama ili modalitetima potrošnje. Posljednji dio poglavlja daje sintetičku analizu štednje domaćinstava i procjenu najnižeg mjesečnog prihoda koji bi zadovoljavao potrebe domaćinstva. Poglavlje 6 prikazuje analizu siromaštva: evropska metodologija koja se koristi za analizu siromaštva ukratko je opisana i korištena s ciljem procjene i opisa siromašnih domaćinstava. Na kraju publikacije (Poglavlje 7) data je komparativna analiza rezultata Ankete o potrošnji domaćinstava iz 2007. i 2004. godine.

VRIJEME PROMATRANJA

Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi a od jedinica promatranja se traži da dostave podatke za period od 01.01. do 31.01. protekle godine.

Podaci koji se odnose na obrazovne institucije se prikupljaju za školsku godinu u promatranom periodu koja je završena. Ukoliko se podaci prikupljaju za 2012. godinu, onda se od obrazovnih institucija prikupljaju podaci za školsku 2011/2012. godinu a promatrani period je od 01.09.2011. godine do 31.08.2012. godine.

METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA

Podaci se prikupljaju koristeći se različitim tehnikama u ovisnosti od

- vrste podatka;
- jedinice promatranja i
- načina pohrane podatka.

U skladu sa tabelom navedenom u sekciji indikatora. Predlažu se tehnike primjene upitnika i analize postojećih izvještaja.

Upitnici za prikupljanje podataka

Većina podataka iz administrativnih izvora će se prikupljati koristeći se kreiranim obrascima za svaki tip ustanove posebno. Kreirani obrasci traže podatke u skladu sa poznatim podacima koji se čuvaju u administrativnim izvorima svake institucije (školstvo, zdravstvo, socijalna zaštita, policija i pravosuđe). Za svaki tip ustanove kreiran je poseban obrazac, s tim da se dio podataka traži iz najmanje dva izvora (administrativnih i statističkih podataka), gdje je to moguće, kako bi se provjerila pouzdanost podataka.

Kreirani su zasebni obrasci za slijedeće tipove izvještajnih jedinica:

Šifra obrasca	Izvještajne jedinice	Jedinice promatranja
SID-SZ	Ministarstva socijalne zaštite	Centri za socijalni rad, Ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja, Ustanove za smještaj djece sa posebnim potrebama i Disciplinski centri;
SID-ZD	Ministarstva zdravstva	Zavodi/instituti za javno zdravstvo, Bolnice i Domaći zdravilja;
SID-OB	Ministarstva obrazovanja	Predškolske ustanove, Osnovne škole i Srednje škole;
SID-ZA	Zavodi za zapošljavanje	Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Federalni zavod za zapošljavanje i Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta;
SID-ID	IDDEEA	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA);
SID-PO	Ministarstva unutrašnjih poslova	Policija;
SID-PR	Ministarstva pravde	Sudstvo i Tužilaštvo;
SID-RA	RAK BiH	RAK BiH
SID-OM	Institucije Ombudsmena	Ombudsmen za djecu RS i Institucija Ombudsmana za ljudska prava BiH;
SID-ST	Zavodi za statistiku	Agencija za statistiku BiH; Republički zavod za statistiku RS, Federalni zavod za statistiku;
SID-NO	Nevladine organizacije	Nevladine organizacije.

Procedura

U skladu sa ustavnim uređenjem BiH procedura prikupljanja podataka zahtjeva koordinaciju nekoliko nivoa institucija koje su razvrstane u koordinacijske jedinice, izvještajne jedinice i jedinice promatranja.

Koordinacijske jedinice su vladine ustanove na državnom i federalnom nivou koje koordiniraju prikupljanje podataka na entitetskom i kantonalnom nivou u skladu sa vlastitim nadležnostima. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH šalje Zahtjev za podacima koordinacijskim jedinicama na državnom nivou koje Zahtjev prosljeđuju izvještajnim jedinicama u Republici Srpskoj i Brčko distriktu te posredujućim koordinacijskim jedinicama na nivou FBiH.

Posredujuće koordinacijske jedinice nadalje prosljeđuju Zahtjev za podacima kantonalnim izvještajnim jedinicama. Izvještajne jedinice koje kod sebe nemaju tražene podatke za promatranu godinu prosljeđuju zahtjev za podacima jedinicama promatranja. Jedinice promatranja su ustanove/organizacije koje direktno dolaze u dodir sa djecom u sklopu svog rada te posjeduju administrativne podatke. Ukoliko pak izvještajne jedinice već imaju tražene podatke iste unose u za to pripremljeni obrazac i popunjene obrasce vraćaju koordinacijskoj jedinici u skladu sa važećim zakonima i propisima. Tako će npr. Ministarstvo prosvjete i kulture RS popunjeni obrazac vratiti Koordinacijskoj jedinici (Ministarstvo civilnih poslova BiH) preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju Republike Srpske.

Koordinacijske jedinice na državnom nivou su:

- Ministarstvo civilnih poslova BiH za sektore obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, zapošljavanje te za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine;
- Ministarstvo pravde BiH za sektor pravosuđa;
- Ministarstvo sigurnosti BiH za sektor unutrašnjih poslova;
- Ministarstvo komunikacija i prometa BiH za sektor komunikacija;
- Agencija za statistiku BiH za sektor statistike.

Posredujuće koordinacijske jedinice su:

- Agencija za rad i zapošljavanje BiH;
- Ministarstvo obrazovanja i nauke Federacije BiH za sektor obrazovanja;
- Ministarstvo pravde Federacije BiH za sektor pravosuđa;
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije BiH za sektor unutrašnjih poslova;
- Ministarstvo rada i socijalne politike Federacije BiH za sektor socijalne zaštite;
- Ministarstvo zdravstva Federacije BiH za sektor zdravstva;
- Ministarstvo za ekonomske poslove i regionalnu saradnju RS.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice šalje Zahtjev za podacima zajedno sa obrascima u prilogu svim koordinacijskim jedinicama na državnom nivou i direktno izvještajnim jedinicama koje nisu u nadležnosti koordinacijskih jedinica najkasnije do 15. marta godine koja dolazi nakon godine za koju se vrši izvještavanje.

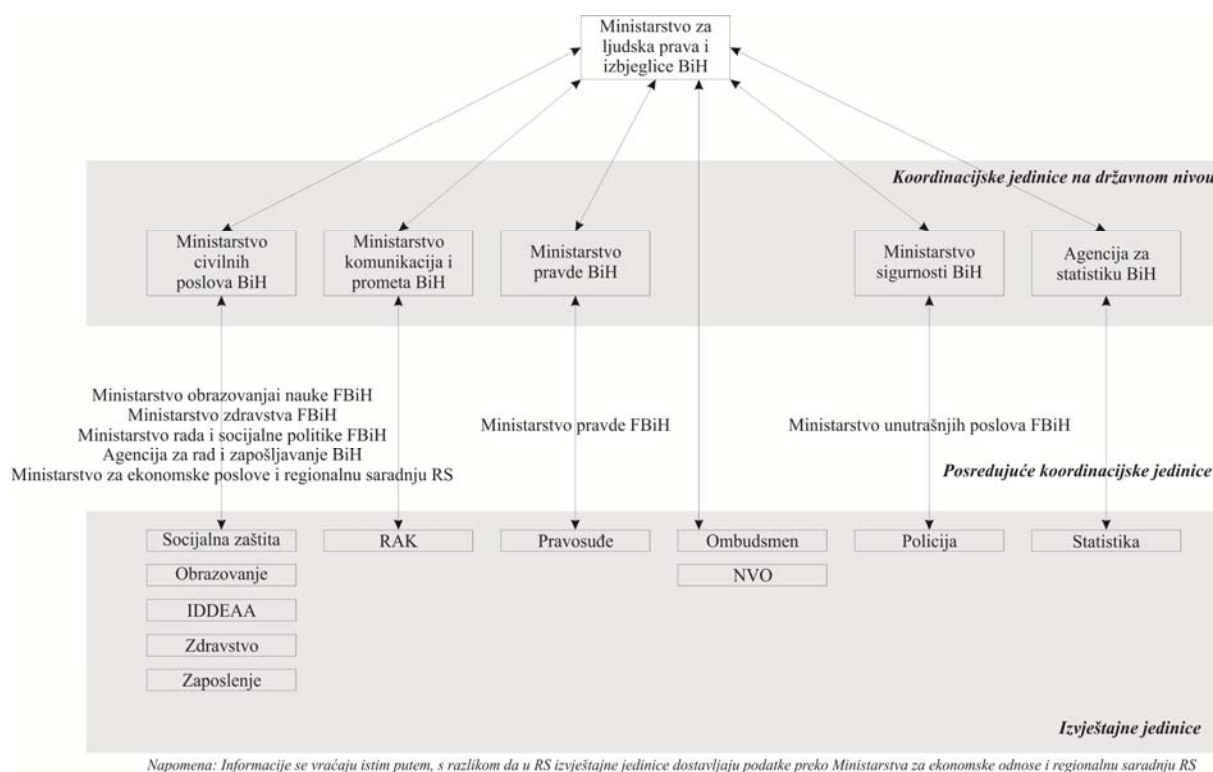
Izvještajne jedinice koje dobivaju Zahtjev za podacima direktno od Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH su:

- Ombudsmen za djecu Republike Srpske
- Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH
- Nevladine organizacije

Koordinacione jedinice prosljeđuju zahtjev za informacijama po obrascima ostalim koordinacionim jedinicama i izvještajnim jedinicama u skladu sa slijedećom tabelom:

Obrazac	Koordinacijska jedinica BiH →	Posredujuća koordinacijska jedinica →	Izveštajna jedinica →
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	→	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	→	Odjel za zdravlje i ostale usluge Brčko distrikta
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Unsko-sanskog kantona (USK)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Županije Posavske (ŽP)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona (ZDK)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona (TK)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (BPK)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona (SK)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije (HNŽ)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Županije Zapadnohercegovačke (ŽZ)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo (KS)
SID-SZ	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH	Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i raseljenih Hercegbosanske županije (HBŽ)
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	→	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	→	Odjel za zdravlje i ostale usluge Brčko distrikta
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Unsko-sanskog kantona
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Županije Posavske
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva Zeničko-dobojskog kantona
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Županije Zapadnohercegovačke
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo
SID-ZD	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo zdravstva FBiH	Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i raseljenih Hercegbosanske županije
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	→	Ministarstvo prosvjete i kulture RS
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	→	Odjel za obrazovanje Brčko distrikta
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije Posavske
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo
SID-OB	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH	Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa Hercegbosanske županije
SID-ZA	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Agencija za rad i zapošljavanje BiH	Zavod za zapošljavanje RS
SID-ZA	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Agencija za rad i zapošljavanje BiH	Federalni zavod za zapošljavanje

Obrazac	Koordinacijska jedinica BiH →	Posredujuća koordinacijska jedinica →	Izveštajna jedinica →
SID-ZA	Ministarstvo civilnih poslova BiH	Agencija za rad i zapošljavanje BiH	Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta
SID-ID	Ministarstvo civilnih poslova BiH	→	IDDEEA
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	→	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	→	Policija Brčko distrikta
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutarnjih poslova Županije Posavske
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo za unutrašnje poslove Bosansko-podrinjskog kantona Goražde
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanske županije
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo
SID-PO	Ministarstvo sigurnosti BiH	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegbosanske županije
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	→	Ministarstvo pravde RS
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	→	Pravosudna komisija Brčko distrikta
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravde Unsko-sanskog kantona
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko-podrinjskog kantona Goražde
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanske županije
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo
SID-PR	Ministarstvo pravde BiH	Ministarstvo pravde FBiH	Ministarstvo pravosuđa i uprave Hercegbosanske županije
SID-RA	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	→	RAK
SID-OM	→	→	Ombudsmen za djecu RS
SID-OM	→	→	Institucija Ombudsmena za ljudska prava BiH
SID-OM	→	→	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
SID-ST	Agencija za statistiku BiH	→	Agencija za statistiku BiH (za Brčko distrikt)
SID-ST	Agencija za statistiku BiH	→	Republički zavod za statistiku RS
SID-ST	Agencija za statistiku BiH	→	Federalni zavod za statistiku
SID-NO	→	→	Nevladine organizacije

Ilustracija 2. Prikaz koordinacijskih jedinica pri prikupljanju podataka o socijalno ugroženim kategorijama djece u BiH

Ukoliko izvještajne jedinice unutar svojih administrativnih podataka ne posjeduju podatke navedene u upitniku, šalju zahtjev svojim poslovnim jedinicama za popunjavanje (jedinice promatranja). Izvještajne jedinice imaju rok od 30 dana da popune obrasce i dostave Koordinacijskoj jedinici koja je zatražila podatke u skladu sa važećim zakonima i propisima. Koordinacijske jedinice dostavljaju tražene podatke Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice u formatu pristiglom od strane izvještajnih jedinica bez agregiranja podataka. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je odgovorno da sve pristigle izvještaje sumira i kreira završni izvještaj do 15. maja godine nakon godine za koju se vrši izvještavanje.

Analize postojećih izvještaja

Obzirom da se znatan dio informacija već prikuplja kroz istraživanja različitih institucija u BiH pojedine informacije će biti prikupljene analizom izvještaja:

- Izvještaj o provođenju državne strategije za borbu protiv nasilja nad djecom
- Izvještaj o primjeni revidiranog akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma u BiH
- Izvještaj Ankete o radnoj snazi
- Izvještaj Ankete o potrošnji domaćinstva
- Izvještaj o provedenom popisu stanovništva
- Izvještaj o radu Ombudsmena za djecu RS
- Izvještaj o radu Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH

Iz navedenih izvještaja prikupiti će se podaci u skladu sa postavljenim indikatorima.

Dodatni izvještaji koje kreiraju institucije u BiH kao i nevladine organizacije također trebaju biti uzete u obzir ukoliko nude informacije navedene u sekciji indikatora. Većina izvještaja se može preuzeti sa web stranica odgovornih institucija.

INDIKATORI

U skladu sa Lakenovim prijedlogom i Smjernicama za prepoznavanje socijalno isključenih kategorija indikatori su podijeljeni u 11 područja:

- Ekonomski status
- Rad djece
- Obrazovne potrebe djeteta
- Posebni oblici zaštite
- Zdravstvena zaštita djeteta i njegovih roditelja
- Pristup informacijama, mediji i dr.
- Stambeni status djeteta, odnosno porodice
- Kulturni i vjerski identitet i pravo na jezik
- Porodični status djeteta
- Pripadnost socijalnoj mreži
- Ostvarivanje osnovnih građanskih prava

Za svaki indikator, gdje je to moguće te postoji razumno opravdanje su kreirane tri kritična praga: bazični podatak [BP], prag socijalne isključenosti [SI] i prag pod rizikom od isključenja [RSI].

Bazični podatak je osnova proračuna procenata djece koja žive u okolnostima socijalne isključenosti ili pod rizikom od socijalne isključenosti. Osnovna upotreba bazičnog podatka je komparacija dobivenih podataka (npr. ukupni broj djece upisane u osnovnu školu).

Prag socijalne isključenosti se odnosi na one kategorije djece koji žive u okolnostima koji trajno ugrožavaju razvoj djeteta, žive pod okolnostima rizika od isključenosti u najmanje dvije promatrane jedinice (indikatora) te nedostaje društvena akcija na socijalnom uključivanju djeteta (npr. živi sa jednim roditeljem, koji je nezaposlen i ne dobivaju dodatnu socijalnu uslugu).

Prag rizika od socijalne isključenosti podrazumijeva okolnosti koje u kumulativnom dejstvu imaju karakteristike praga socijalne isključenosti, međutim kada se uvjeti promatraju izolirano, ne ukazuju na sigurno prisustvo socijalne isključenosti djeteta. Ukoliko dijete živi u okolnostima koje su opisane pod indikatorima praga rizika od socijalne isključenosti, neophodno je kontinuirano nadzirati rast i razvoj djeteta te njegovu uključenost u društvene aktivnosti (npr. dijete živi u hraniteljskoj porodici).

Od jedinica promatranja se traži da procijene broj djece u skladu sa karakteristikama indikatora. Pojedini indikatori imaju opis socijalne isključenosti dok se za pojedine indikatore pragovi izračunavaju prije iniciranja prikupljanja podatka te se vrijednosti navode u tabelama zajedno sa promatranim periodom.

Sve vrijednosti za koje nije drugačije određeno se prikupljaju za podgrupe djece u skladu sa slijedećom tabelom:

Dob	Muško	Žensko
0-5 godina		
6-14 godina		
15-18 godina		

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu punih godina života. Tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života. U oblasti obrazovanja posebno se gleda dobna skupina djece od 5 do 6 godina obzirom na postojanje predškolskog programa jednu godinu pred polazak u školu. U oblasti posebnih oblika zaštite promatraju se dobne skupine od 14 i 15 godina (mlađi maloljetnik) i od 16 do 18 godina (stariji maloljetnik) obzirom da ostale dobne skupine djece ne mogu biti predmeti pokretanja krivičnog postupka i sankcija. Osobe koja su napunile 18 godina života nisu predmet ovog istraživanja.

Ekonomski status

Indikatori ekonomskog statusa ukazuju na zadovoljenje bioloških potreba djeteta uključujući potrebe za adekvatnom ishranom, higijenom, stambenim statusom.

Za analizu siromaštva predstavljenu u ovom poglavlju, korištena je evropska standardna metodologija. Prema ovoj metodologiji, siromaštvo je definisano ekvivalentnim izdacima za potrošnju domaćinstava koji su ispod standardnog praga, koji je godišnje postavljen na 60% medijane mjesečnih izjednačenih izdataka domaćinstava. Ova definicija usvojena je na nivou Evropske unije kao radna definicija 1984. godine prema odluci Vijeća Evrope i glasi: „Siromašna su lica, porodice i grupe lica čiji su resursi (materijalni, kulturni i društveni) ograničenju tolikoj mjeri da ih isključuju iz onog minimuma koji se traži za život u zemlji članici u kojoj žive.“ Siromaštvo je, prema tome, definisano u „relativnom“ smislu i ovisi o distribuciji izdataka za potrošnju unutar stanovništva. Siromaštvo podrazumijeva ne samo nedostatak neophodnih dobara i usluga, nego i nepovoljan status u kojem se nalaze neka domaćinstva kada se usporede sa drugim: siromašni su oni koji posjeduju manje (Agencija za statistiku BiH, Anketa o potrošnji domaćinstva).

Osim toga, nivoi izdataka za potrošnju svakog domaćinstva izjednačeni su tako da uzimaju u obzir razlike u potrebama domaćinstava i ekonomije obima koje se javljaju u domaćinstvima različite veličine i strukture. Iznos izdataka za potrošnju potreban da bi se postigao određeni nivo blagostanja varira prema strukturi domaćinstva. Tek kada se definiše referentni tip domaćinstva (tj. odraslo samačko domaćinstvo) moguće je definisati ekvivalentan koeficijent koji daje iznos potreban po domaćinstvu sa različitim karakteristikama, da ima isti životni standard.

Evropska metodologija koristi tzv. „modifikovanu OECD skalu ekvivalentnosti“, koja daje ponder 1,0 nosiocu domaćinstva, 0,5 drugim članovima od 14 godina i više i 0,3 svakom djetetu ispod 14 godina. U ovom slučaju tip referentnog domaćinstva je odraslo neudato/neoženjeno lice (sa koeficijentom 1). Na primjer, domaćinstvo koje čini odraslo lice i dijete od 14 godina i više ima isti životni standard kao i domaćinstvo koje čini odraslo lice ako je njegov nivo izdataka 1,5 puta veći (1 za prvo odraslo lice i 0,5 za dijete) od izdataka za potrošnju domaćinstva koje čini odraslo neudato/neoženjeno lice. U tom slučaju, ako se podijele ukupni izdaci za potrošnju svakog domaćinstva sa njegovim koeficijentom (koji je dat sumom pondera za svakog člana) moguće je direktno usporediti nivoe izdataka za potrošnju i dobiti „ravnomyernu“ distribuciju izdataka za potrošnju. Veličina siromaštva se računa na osnovu broja domaćinstava (i njihovih članova) koja pokazuju izdatke za potrošnju koji su ispod standardnog praga.

U Velikoj Britaniji su se prilikom procjene broja socijalno isključene djece koristilo nekoliko indikatora siromaštva. Najčešće korišten indikator je ukupno primanje porodice koje je manje od polovine prosječnog mjesečnog primanja za promatranu godinu, međutim vrijednosti ovog indikatora računati su prije i poslije oduzimanja osnovnih troškova života (potrošačka korpa).

Indikacija	Indikator	Obrazac
	SIROMAŠTVO	
[SI]	Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine prosječnog mjesečnog primanja za promatranu godinu	SID-SZ; SID-ST
[SI]	Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu	SID-SZ; SID-ST
[SI]	Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim primanjima manjim od 60% medijane mjesečnih izjednačenih izdataka domaćinstva	SID-SZ; SID-ST
[RSI]	Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu	SID-SZ; SID-ST
[RSI]	Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine prosječnog mjesečnog primanja za promatranu godinu u kojima oba staratelja rade	SID-SZ; SID-ST
[RSI]	Broj djece koja žive u porodicama u kojima oba staratelja ne rade	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece koja žive u porodicama u kojima oba staratelja ne rade u periodu od unazad 2 godine	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim primanjima manjim od polovine potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu nakon oduzimanja ukupnih kreditnih zaduženja porodice	SID-SZ; SID-ST
	SOCIJALNO-EKONOMSKI ASPEKT	

[RSI]	Broj djece razvedenih roditelja	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece razvedenih roditelja kod kojih roditelji ne rade	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece razvedenih roditelja kod kojih roditelji ne rade a alimentacija se ne plaća redovito	SID-SZ
[RSI]	Broj djece sa jednim roditeljem koji nije zaposlen	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece korisnika javne kuhinje	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika tuđe njege i pomoći	SID-SZ
[RSI]	Broj djece koja primaju dječji dodatak	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika novčane pomoći	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika jednokratne novčane pomoći	SID-SZ
[RSI]	Broj djece koji su postali korisnici socijalne pomoći u promatranoj godini	SID-SZ

Rad djece

Prema Međunarodnoj organizaciji rada (ILO) radno sposobno stanovništvo obuhvata sve osobe koje imaju 15 i više godina, podijeljene u dvije osnovne kategorije: radnu snagu (ekonomski aktivno) i ekonomski neaktivno stanovništvo (Agencija za statistiku, Anketa o radnoj snazi).

Radnu snagu ili aktivno stanovništvo čine zaposlene i nezaposlene osobe.

Zaposlene osobe su osobe koje imaju 15 i više godina i koje su u referentnoj sedmici :

- radile najmanje jedan sat za plaću ili naknadu, bez obzira na njihov formalni status ili
- nisu radile, a imale su posao na koji će se vratiti.

Kontigent zaposlenih osoba čine:

- zaposleni (osobe u zaposlenju koje za svoj rad primaju plaću ili naknadu);
- samozaposleni (poslodavci koji upravljaju poslovnim subjektom i zapošljavanju jednog ili više zaposlenika, te osobe koje rade za vlastiti račun i ne zapošljavaju zaposlenike);
- neplaćeni pomažući članovi domaćinstva (članovi koji rade u porodičnom biznisu).

Nezaposlene osobe su osobe koje imaju 15 i više godina i koje:

- nisu u referentnoj sedmici obavljale nikakvu aktivnost za plaću ili naknadu;
- su u toku četiri sedmice (referentne i tri prethodne) aktivno tražile posao ili su našle posao i u skoroj budućnosti će početi raditi;
- bi mogle početi raditi u toku naredne dvije sedmice, ako im bude ponuđen posao.

Neaktivno stanovništvo čine sve osobe koje imaju 15 i više godina i koje u referentnoj sedmici nisu radile, te koje tokom četiri sedmice (referentne i tri prethodne) nisu poduzimale nikakve radnje s ciljem traženja posla, kao i osobe koje nisu spremne početi raditi u naredne dvije sedmice, ako bi im posao bio ponuđen.

Obeshrabrene neaktivne osobe su osobe koje nisu tražile posao u referentnom periodu, jer su uvjerene da ne mogu naći posao, iako žele raditi i spremne su da počnu raditi u naredne dvije sedmice, ako bi im posao bio ponuđen.

Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

Indikacija	Indikator	Obrazac
	ZAPOSLjeni	
[BP]	Broj zaposlene djece od 15 do 18 godina koja su prijavljena kod nadležnih organa	SID-ST
[RSI]	Broj zaposlene djece od 15 do 18 godina koja nisu prijavljeni kod nadležnih organa	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece sa intelektualnim teškoćama od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece sa poremećajem autističnog spektra od 15 do 18	SID-ST

	godina koja su zaposlena	
[BP]	Ukupni broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece sa tjelesnim invaliditetom od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece sa senzornim teškoćama od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece sa višestrukim teškoćama od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece Roma od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
[BP]	Ukupni broj djece drugih manjinskih grupa od 15 do 18 godina koja su zaposlena	SID-ST
	NEZAPOSLENI	
[RSI]	Ukupni broj djece od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[BP]	Broj djece od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje po prvi put u promatranoj godini	SID-ZA
[RSI]	Ukupni broj djece sa intelektualnim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[BP]	Ukupni broj djece sa poremećajem autističnog spektra od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[BP]	Ukupni broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[RSI]	Ukupni broj djece sa tjelesnim invaliditetom od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[RSI]	Ukupni broj djece sa senzornim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[BP]	Ukupni broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[BP]	Ukupni broj djece sa višestrukim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[RSI]	Ukupni broj djece Roma od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[RSI]	Ukupni broj djece drugih manjinskih grupa od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje	SID-ZA
[SI]	Ukupni broj obeshrabreno neaktivne djece od 15 do 18 godina	SID-ST
[RSI]	Ukupni broj neaktivne djece od 15 do 18 godina	SID-ST

Obrazovne potrebe djeteta

Predškolski odgoj i obrazovanje je sastavni dio odgojno-obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini. On je prvi, poseban i specifičan stepen odgojno-obrazovnog sistema koji se bavi odgojem djece predškolske dobi. Predškolski odgoj i obrazovanje zasnovan je na humanističkom pristupu odgoja i obrazovanja, savremenim naučnim dostignućima i teorijama o djetetovom razvoju i pravima djeteta, obavezno uvažava stepen razvoja djeteta, specifičnosti razvojnih mogućnosti i pojedinačne potrebe djeteta. Djeca s posebnim potrebama uključuju se u predškolske ustanove prema programima koji su prilagođeni njihovim individualnim potrebama. Za svako dijete treba se izraditi individualni program prilagođen njegovim mogućnostima i sposobnostima (Okvirni zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini).

Osnovno obrazovanje obavezno je za svu djecu. Obavezno obrazovanje počinje u kalendarskoj godini u kojoj dijete do 1. aprila navršava šest godina života i traje bez prekida tokom perioda koji ne može biti kraći od osam godina. Nadležne obrazovne vlasti i škole u Bosni i Hercegovini obavezne su, najkasnije do juna 2004. godine, stvoriti sve potrebne uslove za normalno otpočinjanje osnovne škole u trajanju od devet godina. Nadležne obrazovne vlasti, na inicijativu ili uz saglasnost roditelja i uz konsultacije s drugim stručnim i nadležnim institucijama, mogu dozvoliti

jednu godinu ranijeg ili odgođenog početka obaveznog obrazovanja, ukoliko je to u najboljem interesu djeteta. Obavezno obrazovanje je besplatno. Besplatno osnovno obrazovanje osigurava se svoj djeci. Dijete u smislu ovog zakona je svaka osoba do navršene osamnaeste godine života (Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini).

Srednjoškolsko obrazovanje je svima dostupno, u skladu s postignutim uspjehom u osnovnoj školi, ličnim interesom i sposobnostima. Srednjoškolsko obrazovanje u javnim ustanovama je besplatno u skladu sa zakonom (Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini).

Ukoliko je u koloni Indikacija navedena oznaka /popis upućuje na to da će se indikacije socijalne isključenosti poznavati tek nakon popisa stanovništva, kada će biti moguće usporediti ukupni broj djece određenog uzrasta sa brojem upisane djece.

Broj djece koja su završila posljednji razred osnovne škole tokom promatrane godine i broj upisane djece u prvi razred srednje škole tokom promatrane godine daju procjenu nivoa prelaznosti učenika iz osnovne u srednju školu. Podaci trebaju biti dani za istu generaciju učenika. Odnosno ako se traže podaci za 2012. godinu, broj djece koji je završio posljednji razred osnovne škole treba da bude broj djece koji je završio posljednji razred u maju 2012. godine (školska 2011/2012.) dok podaci o upisu u srednje škole treba da budu za učenike koji su upisali školu do septembra 2012. godine (školska 2012/2013.).

Srednjoškolske ustanove specijalnog obrazovanja su srednje škole za djecu sa senzornim teškoćama (djecu oštećenog sluha i djecu oštećenog vida).

Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

Indikacija	Indikator	Obrazac
	PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE	
[BP]	Broj djece od 3 do 5 godina koja ne pohađaju predškolsku ustanovu	SID-SZ; SID-OB
[BP]	Broj djece od 3 do 5 godina koja ne pohađaju predškolsku ustanovu a imaju prebivalište u ruralnoj sredini	SID-SZ; SID-OB
[BP]	Broj djece upisane u predškolsku ustanovu po prvi put tokom promatrane godine	SID-OB
[BP]	Ukupni broj djece upisane u predškolsku ustanovu	SID-OB; SID-ST
[BP]	Broj djece Roma upisanih u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece drugih manjinskih grupa upisanih u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece sa intelektualnim teškoćama upisane u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem autističnog spektra upisane u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama upisane u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece sa tjelesnim invaliditetom upisane u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece sa senzornim teškoćama upisane u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću upisane u predškolske ustanove	SID-OB
[BP]	Broj djece sa višestrukim teškoćama upisane u predškolske ustanove	SID-OB
	ODGOJNO OBRAZOVNI PROGRAM U GODINI PRED POLAZAK U ŠKOLU	
[BP]	Broj djece koja ne pohađaju odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini	SID-SZ; SID-OB
[BP]	Broj djece koja ne pohađaju odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini a imaju prebivalište u ruralnoj sredini	SID-SZ; SID-OB
[BP]	Broj djece uključene u odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini	SID-OB; SID-ST
[BP]	Broj djece Roma uključenih u odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini	SID-OB
[BP]	Broj djece drugih manjinskih grupa uključenih u odgojno obrazovni	SID-OB

	program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	
[BP]	Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	SID-OB
[BP]	Broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	SID-OB
[BP]	Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	SID-OB
[BP]	Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	SID-OB
[BP]	Broj djece sa višestrukim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranj godini	SID-OB
	OSNOVNO OBRAZOVANJE	
[BP]	Broj djece upisane u osnovne škole po razredima na kraju školske godine u promatranom periodu	SID-OB; SID-ST
[SI]	Broj djece od 6 do 14 godina koja ne pohađaju osnovnu školu	SID-SZ; SID-OB
[SI]	Broj djece od 6 do 14 godina koja ne pohađaju osnovnu školu a imaju prebivalište u ruralnoj sredini	SID-SZ; SID-OB
[RSI]	Broj djece preko 15 godina koja nisu završila osnovnu školu i vode se u evidenciji osnovnih škola	SID-SZ; SID-OB
[RSI]	Broj djece koja su prebačena iz jedne osnovne škole u drugu kroz disciplinsku mjeru	SID-OB
[RSI]	Broj djece osnovnoškolskog uzrasta koja su prebačeni iz odjeljenja u odjeljenje kroz disciplinsku mjeru	SID-OB
[RSI]	Broj djece koja pohađaju osnovnu školu a koja imaju preko 30 neopravdanih izostanaka sa nastave	SID-OB
[SI]	Broj djece koja su napustila osnovnu školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati	SID-OB
[SI]	Broj djece koja su zbog bolesti bila u nemogućnosti da pohađaju osnovnu školu, odnosno imaju nedozvoljen broj odsustva, a nije im osigurana nastava u bolnici ili tokom kućne njege	SID-OB
[BP]	Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja	SID-OB
[RSI]	Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u sistem osnovnog obrazovanja u ustanovama specijalnog odgoja i obrazovanja	SID-OB
[RSI]	Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u sistem osnovnog obrazovanja u ustanovama specijalnog odgoja i obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja	SID-OB
[RSI]	Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u sistem osnovnog obrazovanja kroz ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje	SID-OB
[BP]	Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja	SID-OB
[RSI]	Broj djece sa senzornim teškoćama uključenih u sistem osnovnog obrazovanja kroz ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa višestrukim teškoćama uključene u redovni sistem	SID-OB

	osnovnog obrazovanja	
[RSI]	Broj djece sa višestrukim teškoćama uključenih u sistem osnovnog obrazovanja kroz ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje	SID-OB
[BP]	Broj djece Roma upisanih u osnovne škole	SID-OB
[BP]	Broj djece drugih manjinskih grupa upisanih u osnovne škole	SID-OB
[SI]	Broj djece Roma koji su tokom godine napustili osnovno obrazovanje	SID-OB
[SI]	Broj djece drugih manjinskih grupa koji su tokom godine napustili osnovno obrazovanje	SID-OB
[RSI]	Broj djece Roma koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u osnovnoj školi	SID-OB
[RSI]	Broj djece drugih manjinskih grupa koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u osnovnoj školi	SID-OB
[BP]	Broj osoba starijih od 15 godina a mlađih od 18 koje su polagali predmete iz osnovne škole kako bi dobile uvjerenje o završenoj osnovnoj školi	SID-OB
[RSI]	Broj ponavljača u osnovnoj školi po razredima u promatranom periodu	SID-OB
	SREDNJE OBRAZOVANJE	
[BP]	Broj djece od 15 do 18 koja ne pohađaju srednju školu	SID-SZ; SID-OB
[BP]	Broj djece od 15 do 18 koja ne pohađaju srednju školu a imaju prebivalište u ruralnoj sredini	SID-SZ; SID-OB
[BP]	Broj djece upisane u srednje škole po razredima na kraju školske godine u promatranom periodu	SID-OB; SID-ST
[RSI]	Broj djece od 15 do 18 godina koja imaju preko 30 neopravdanih izostanaka sa nastave	SID-OB
[RSI]	Broj djece do 15 do 18 godina koja su izgubila pravo na redovno obrazovanje u srednjoškolskoj ustanovi kroz disciplinsku mjeru	SID-OB
[SI]	Broj djece Roma do 15 do 18 godina koja su izgubila pravo na redovno obrazovanje u srednjoškolskoj ustanovi kroz disciplinsku mjeru	SID-OB
[SI]	Broj djece drugih manjinskih grupa od 15 do 18 godina koja su izgubila pravo na redovno obrazovanje u srednjoškolskoj ustanovi kroz disciplinsku mjeru	SID-OB
[BP]	Broj djece koja su izgubila pravo na obrazovanje u jednoj srednjoj školi uslijed disciplinske mjere te su poslije toga upisana u drugu srednju školu	SID-OB
[RSI]	Broj djece koja su napustila srednju školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati	SID-OB
[RSI]	Broj djece Roma koja su napustila srednju školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati	SID-OB
[RSI]	Broj djece drugih manjina koja su napustila srednju školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati	SID-OB
[BP]	Broj djece Roma upisanih u srednje škole	SID-OB
[BP]	Broj djece drugih manjinskih grupa upisanih u srednje škole	
[RSI]	Broj djece Roma koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u srednjoj školi	SID-OB
[RSI]	Broj djece drugih manjinskih grupa koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u srednjoj školi	SID-OB
[BP]	Broj djece Roma starijih od 15 godina a mlađih od 18 godina koji su polagali predmete iz srednje škole kako bi dobili uvjerenje o završenoj srednjoj školi	SID-OB
[BP]	Broj djece drugih manjinskih grupa starijih od 15 godina a mlađih od 18 godina koji su polagali predmete iz srednje škole kako bi dobili uvjerenje o završenoj srednjoj školi	SID-OB
[BP]	Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama uključene u redovni sistem	SID-OB

	srednjeg obrazovanja	
[BP]	Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja	SID-OB
[RSI]	Broj djece sa senzornim teškoćama uključenih u sistem srednjeg obrazovanja u ustanovama specijalnog obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja	SID-OB
[BP]	Broj djece sa višestrukim teškoćama uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja	SID-OB
	OSTALO	
[BP]	Broj djece koja ostvaruju pravo na osnovno obrazovanje po individualiziranom programu rada?	SID-OB
[RSI]	Broj djece koji ne ostvaruju pravo na osnovno obrazovanje na materinjem jeziku bez obzira na razlog neostvarivanja prava	SID-OB
[RSI]	Broj djece koji ne ostvaruje pravo na besplatan prijevoz a imaju pravo na besplatan prijevoz	SID-OB; SID-SZ

Posebni oblici zaštite

Posebni oblici zaštite odnose se na izloženost djece krivičnim djelima, nasilnim situacijama te neuobičajenim uvjetima odrastanja (hraniteljske porodice, institucionalni smještaj i sl.)

Krivično djelo je protivpravno djelo koje je zakonom propisano kao krivično djelo, čija su obilježja određena zakonom i za koje je zakonom propisana krivična sankcija. Nije krivično djelo ono djelo koje, iako sadrži obilježja krivičnog djela određena zakonom, zbog načina izvršenja djela, neznatnosti ili nepostojanja štetnih posljedica i malog stupnja krivične odgovornosti izvršitelja, predstavlja djelo maloga značaja (Krivični zakon BiH).

Prema maloljetnom počinitelju kaznenog djela može se primijeniti mjera policijskog upozorenja za kaznena djeca za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine.

Prema maloljetnom počinitelju kaznenog djela mogu se primijeniti odgojne preporuke za kaznena djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine. Vrste odgojnih preporuka koje mogu izreći tužioc ili sudija su:

- osobno izvinjenje oštećeniku;
- naknada štete oštećeniku;
- redovito pohađanje škole;
- rad u korist humanitarne organizacije ili lokalne zajednice;
- prihvaćanje odgovarajućeg zaposlenja;
- smještaj u drugu obitelj, dom ili ustanovu;
- liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi;
- uključenje u pojedinačni ili grupni tretman u odgojnim, obrazovnim, psihološkim i drugim savjetovalištima.

Maloljetnom se počinitelju kaznenog djela mogu izreći odgojne mjere i određene sigurnosne mjere, a starijem se maloljetniku izuzetno može izreći kazna maloljetničkog zatvora. Maloljetniku koji je u vrijeme počinjenja kaznenog djela navršio četrnaest, a nije navršio šesnaest godina života (mlađi maloljetnik), mogu se izreći samo odgojne mjere. Odgojne mjere su:

- mjere upozorenja i usmjeravanja: sudski ukor, posebne obaveze i upućivanje u odgojni centar
- mjere pojačanog nadzora: pojačani nadzor od strane roditelja, usvojioca ili staraoca; pojačani nadzor u drugoj porodici i pojačani nadzor nadležnog organa socijalnog staranja
- zavodske mjere: upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojno-popravni dom i upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje

Mjere upozorenja i usmjeravanja se maloljetnom počinitelju kaznenog djela kojem nije potrebno izreći trajnije mjere odgoja i preodgoja, naročito ako je počinio kazneno djelo iz nepromišljenosti ili lakomislenosti. Mjere pojačanog nadzora izriču se maloljetnom počinitelju kaznenog djela kojem treba izreći trajnije mjere odgoja, preodgoja ili liječenja uz odgovarajući nadzor, a nije potrebno njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine. Zavodske mjere izriču se maloljetnom počinitelju kaznenog djela kojem treba izreći trajnije mjere odgoja, preodgoja ili liječenja uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine.

Sudski ukor se može izricati ako se iz odnosa maloljetnika prema učinjenom krivičnom djelu i njegove spremnosti da ubuduće ne čini krivična djela može zaključiti da će se i prijekorom postići svrha odgojnih mjera.

Maloljetnom počinitelju kaznenog djela kojem je izrečena odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora mogu se, pod uvjetima propisanim zakonom, izreći slijedeće sigurnosne mjere:

- obvezno psihijatrijsko liječenje;
- obvezno liječenje od ovisnosti;
- obavezno ambulantno liječenje na slobodi;
- zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti;
- zabrana upravljanja motornim vozilom;
- oduzimanje predmeta.

Krivična djela protiv života i tijela su: ubojstvo na mah i nehata, ubojstvo djeteta pri porođaju, navođenje na samoubojstvo i pomaganje u samoubojstvu i protiv pravni prekid trudnoće. Iako krivična djela tjelesne povrede spadaju u krivična djela protiv života i tijela izdvojena su posebno radi važnosti sagledanja ovog aspekta socijalne isključenosti. Pod tjelesnom povredom podrazumjeva se lakša i teža tjelesna povreda, napuštanje nemoćne osobe i nepružanje pomoći. U seksualne delikte spadaju krivična djela silovanje, spolno nasilje nad djecom, bludne radnje, zadovoljavanje pohote, rodoskrvnuće (incest) i spolni odnošaj zloupotrebom položaja. U nasilničke delikte spadaju nasilje u porodici, vršnjačko nasilje i učestvovanje u tuči.

Indikacija	Indikator	Obrazac
	PREKRŠAJI	
[SI]	Broj djece koja su počinila prekršaj protiv života i tijela	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece koja su počinila prekršaj tjelesne povrede	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece koja su počinila prekršaj seksualnih delikata	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece koja su počinila prekršaj nasilnih delikata	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece koja su počinila druge prekršaje	SID-PR; SID-PO
	KRIVIČNA DJELA	
[SI]	Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela protiv života i tijela	SID-PR
[SI]	Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela tjelesne povrede	SID-PR
[SI]	Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela seksualnih delikata	SID-PR
[SI]	Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela nasilnih delikata	SID-PR
[SI]	Broj izrečenih mjera djeci za druga krivična djela	
	POLICIJSKO UPOZORENJE	
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena mjera policijskog upozorenja	SID-PO
	IZREČENA ODGOJNA PREPORUKA	
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka osobno izvinjenje oštećeniku	SID-PR
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka naknada štete oštećeniku	SID-PR
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka redovito pohađanje škole	SID-PR
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka rad u korist humanitarne organizacije ili lokalne zajednice	SID-PR
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka prihvaćanje odgovarajućeg zaposlenja	SID-PR
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka smještaj u drugu obitelj, dom ili ustanovu	SID-PR

[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi	SID-PR
[RSI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka posjećivanje odgojnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovaništa	SID-PR
	IZREČENA ODGOJNA MJERA	
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera upozorenja i usmjeravanja: sudski ukor	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera upozorenja i usmjeravanja: posebne obaveze	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera upozorenja i usmjeravanja: upućivanje u odgojni centar	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna mjera pojačanog nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna mjera pojačanog nadzora u drugoj porodici	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena odgojna mjera pojačanog nadzora nadležnog organa socijalnog staranja	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera upućivanja u odgojnu ustanovu	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera upućivanja u odgojno-popravni dom	SID-PR
	IZREČENA KAZNA MALOLJETNIČKOG ZATVORA	
[SI]	Broj djece kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora	SID-PR
	IZREČENA MJERA SIGURNOSTI	
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: obvezno psihijatrijsko liječenje	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: obvezno liječenje od ovisnosti	SID-PR
	Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: obavezno ambulantno liječenje na slobodi	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: zabrana upravljanja motornim vozilom	SID-PR
[SI]	Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: kazna oduzimanje predmeta	SID-PR
	PORODICA	
[SI]	Broj djece čijim roditeljima je oduzeto starateljsko pravo	SID-PR
[SI]	Broj djece izdvojenih iz porodice radi zaštite	SID-PR; SID-SZ
[SI]	Broj djece izdvojenih iz porodice radi zaštite u sigurne kuće	SID-PR; SID-SZ
[RSI]	Broj pokrenutih slučajeva protiv roditelja zbog počinjenog djela maloljetnika	SID-PR; SID-PO
[RSI]	Broj izrečenih mjera roditeljima zbog počinjenog djela maloljetnika	SID-PR
	IZVRŠENJE MJERA I SANKCIJA	
[SI]	Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali kaznu maloljetničkog zatvora	SID-PR
[SI]	Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: obvezno psihijatrijsko liječenje	SID-PR
[SI]	Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: obvezno liječenje od ovisnosti	SID-PR
[SI]	Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: obavezno ambulantno liječenje na slobodi	SID-PR
[SI]	Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti	SID-PR
[SI]	Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdvojeni iz porodice radi zaštite	SID-PR
[SI]	Broj djece koji sa 31.12. promatrane godine čekaju izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora	SID-PR
[SI]	Broj djece koji sa 31.12. promatrane godine čekaju izdržavanje mjeru sigurnosti: obvezno psihijatrijsko liječenje	SID-PR

	ŽRTVE KRIVIČNIH DJELA	
[SI]	Broj djece žrtava krivičnih djela protiv života i tijela	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece žrtava krivičnih djela tjelesne povrede	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece žrtava krivičnih djela seksualnih delikata	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece žrtava krivičnih djela nasilnih delikata	SID-PR; SID-PO
[SI]	Broj djece žrtava drugih krivičnih djela	SID-PR; SID-PO
[RSI]	Broj djece koja su svjedočila u krivičnim predmetima	SID-PR
[SI]	Broj djece žrtava nasilja u porodici	SID-PO; SID-PR; SID-SZ
	NESREĆE	
[RSI]	Broj djece žrtava saobraćajnih udesa	SID-PO
[RSI]	Broj djece žrtava prirodnih nepogoda (poplava, zemljotresa, urušavanja)	SID-PO
[RSI]	Broj djece žrtava u nesrećama sa minama	SID-PO
[RSI]	Broj djece žrtava u nesrećama sa vatrenim oružjem	SID-PO
[RSI]	Broj djece žrtava u drugim nesrećama	SID-PO
	KRŠENJE DJEČJIH PRAVA	
[SI]	Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika socijalne zaštite	SID-OM
[SI]	Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika zdravstvene zaštite	SID-OM
[SI]	Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika odgojno-obrazovnih ustanova	SID-OM
[SI]	Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika policije	SID-OM
[SI]	Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika pravosudnih organa	SID-OM
[SI]	Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika nevladinih organizacija	SID-OM

Zdravstvena zaštita djeteta i njegovih roditelja

Zdravstveni podaci se odnose na podatke o mortalitetu, nastalim invaliditetima, ovisnostima, seksualnom i reproduktivnom zdravlju.

HIV je skraćenica za virus humane imunodeficijencije (Human Immunodeficiency Virus) koji je uzročnik HIV infekcije, odnosno side ili AIDS-a. AIDS predstavlja skraćenicu od Acquired Immune Deficiency Syndrome (na engleskom jeziku, što znači sindrom stečenog gubitka imuniteta). Stečeni gubitak sposobnosti imunološke odbrane znači da je neki uzročnik onemogućio imuni sistem da se efikasno brani i da savlada invaziju mikrobioloških činioca koji, kod zdravih ljudi ne dovode do ispoljavanja oboljenja. Osoba koja ima HIV infekciju (HIV pozitivna osoba), može godinama da nema nikakve simptome bolesti, najčešće se osjeća sasvim dobro, a s obzirom da može godinama biti bez ikakvih znakova oboljenja, epidemiološki gledano, ovaj predstavlja "najopasniji" period za dalje prenošenje virusa, jer se inficirana osoba osjeća sasvim "zdravo" i najčešće nije svjesna da je inficirana. Klinički simptomi se javljaju u prosjeku tek posle nekoliko godina od infekcije (najčešće 7 do 10, pa i više godina) i tek kada se pojave kliničke manifestacije kaže se da je osoba oboljela od AIDS-a ili side.

Šećerna bolest ili dijabetes je poremećaj povećavanja razine šećera u krvi žlijezde gušterače, koji se zbiva kada gušterača prestane potpuno ili djelomično proizvoditi hormon inzulin ili proizvedeni inzulin nije djelotvoran u organizmu. U tom slučaju stanice ne dobivaju hranu potrebnu za život. Potrebno je unositi podatke za broj djece sa dijabetesom bez obzira na tip dijabetesa.

Pod ortopedskim pomagalicama podrazumjevaju se: proteze za ruke, proteze za noge, ortoze, ortoproteze i pomagala za kretanje.

Psorijaza je kronična bolest kože od koje pati ukupno 2-3% svjetske populacije. Bolest se očituje kao crvene mrlje prekrivene bijelim ljuskicama, koje se najčešće pojavljuju na trupu, laktovima, koljenima i tjemenu, te kao male točkice na koži ili crvena koža koje se najčešće nalaze

pod pazuhom, na ženskim spolnim organima, na preponama, šakama, stopalima i noktima. Kod ove bolesti, stanice se razmnožavaju brže nego što uspiju proizvesti keratin, koji je odgovoran za tvrdi površinu kože. Uzrok nastanka psorijaze nije poznat, ali sve upućuje na gensku osnovu bolesti.

Teška oboljenja su karcinomi, autoimune bolesti, leukemija, srčani infarkti, moždani udari, embolija pluća, meningitis, meningokokna sepsa i teško kožno oboljenje lupus eri.

Djeca koja su redovno uključena u sistem imunizacije su djeca koja su u propisanom periodu primila sve predviđene vakcine, kao i djeca koja nisu primila jednu vakcinu predviđanu za dobnu uzrast djeteta iz opravdanih razloga ali planiraju nastaviti sa imunizacijom.

Pothranjenost ili mršavost je stanje koje nastaje kao posljedica nedovoljnog unošenja energetskih materija (ugljikohidrati, masti) putem ishrane. Hronično gladovanje u pogledu unošenja energetskih tvari praćeno je različitim promjenama u organizmu, kao što su: smanjenje tjelesne težine, biohemijski poremećaji, opadanje mišićne snage, opšta slabost, zamaranje, poremećaji menstrualnog ciklusa kod žena, proljevi zbog promjena na sluznici organa za varenje i poremećaji imuniteta.

Preuhranjenost je stanje u kojem višak masnog tkiva u tijelu može ugroziti zdravlje. Stupanj pretilosti i raspored masnog tkiva u tijelu imaju različit utjecaj na zdravlje među ljudima. Normalna količina masnog tkiva u muškaraca od 18 godina približno je 15–18%, a u žena od 20 godina 20–25% tjelesne težine.

Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

Indikacija	Indikator	Obrazac
	NATALITET/MORTALITET	
[BP]	Broj živorođene djece u promatranom periodu	SID-ZD; SID-ST
[BP]	Broj mrtvorodene djece u promatranom periodu	SID-ZD; SID-ST
[BP]	Ukupni broj umrle djece u promatranom periodu	SID-ZD; SID-ST
[RSI]	Broj maloljetničkih trudnoća koje su završile rođenjem mrtvog djeteta	SID-ZD;
	OSIGURANJE	
[BP]	Ukupan broj djece koja su osigurana po zdravstvenom osiguranju roditelja	SID-ZD
[RSI]	Ukupan broj djece koja su osigurana putem centara za socijalni rad ili nadležnih općinskih službi	SID-ZD
[RSI]	Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu obrazovanja	SID-ZD; SID-OB
[BP]	Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu vlastitog zaposlenja (od 15 do 18 godina)	SID-ZD
[RSI]	Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu vlastite nezaposlenosti (od 15 do 18 godina)	SID-ZD
[RSI]	Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu nezaposlenosti roditelja	SID-ZD
	ZDRAVSTVENE USLUGE	
[BP]	Broj djece korisnika stomatoloških usluga	SID-ZD
[BP]	Broj djece obuhvaćenih sistematskim pregledom	SID-ZD
[RSI]	Broj maloljetničkih trudnoća	SID-ZD
[RSI]	Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa intelektualnim teškoćama	SID-ZD
[RSI]	Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa poremećajima autističnog spektra	SID-ZD
[RSI]	Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa posebnim jezičnim teškoćama	SID-ZD
[RSI]	Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa tjelesnim invaliditetom	SID-ZD
[RSI]	Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa senzornim teškoćama	SID-ZD
[RSI]	Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću	SID-ZD
[RSI]	Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa višestrukim teškoćama	SID-ZD
[RSI]	Broj djece Roma korisnika zdravstvenih usluga	SID-ZD
[RSI]	Broj djece drugih manjina korisnika zdravstvenih usluga	SID-ZD
[RSI]	Broj djece koja koriste ortopedska pomagala	SID-ZD

[RSI]	Broj djece koja su zatražila pomoć u centrima za mentalno zdravlje	SID-ZD
[SI]	Broj djece zaraženih HIV-om	SID-ZD
[SI]	Broj djece sa razvijenim AIDS sindromom	SID-ZD
[RSI]	Broj djece sa hroničnom obstruktivnom bolesti pluća	SID-ZD
[RSI]	Broj djece sa dijabetesom	SID-ZD
[RSI]	Broj djece na hemodijalizi	SID-ZD
[RSI]	Broj djece sa epileptičkim simptomima	SID-ZD
[RSI]	Broj djece sa psorijazom	SID-ZD
[SI]	Broj djece sa teškim oboljenjima	SID-ZD
	IMUNIZACIJA	
[BP]	Broj djece koja su redovno uključena u program imunizacije u promatranom periodu	SID-ZD
[BP]	Broj djece koji su na inicijativu roditelja napustili program imunizacije u promatranom periodu	SID-ZD
	PREHRANA	
[BP]	Broj djece koja su isključivo dojila do navršenih 6 mjeseci života	SID-ZD
[RSI]	Broj pothranjene djece	SID-ZD
[BP]	Broj djece niskog rasta	SID-ZD
[BP]	Broj mršave djece	SID-ZD
[RSI]	Broj preuhranjene djece	SID-ZD

Pristup informacijama, mediji i dr.

Indikacija	Indikator	Obrazac
	MEDIJI	
[RSI]	Broj kršenja pravila i propisa RAK-a u odnosu na zaštitu djece	SID-RA
	PRISTUP INFORMACIJAMA	
[BP]	Broj učenika na jedan kompjuter	SID-OB
[BP]	Broj nastavnika na jedan kompjuter	SID-OB

Stambeni status djeteta, odnosno porodice

Neriješeno stambeno pitanje imaju djeca čiji roditelji nemaju vlasništvo nad imovinom, s tim da ne žive u nekretnini koja je vlasništvo roditelja njihovih roditelja.

Stambene jedinice koje nisu uvjetne za život su stambene jedinice koje onemogućavaju adekvatno zagrijavanje, prokišnjavaju, nemaju higijenske mokre čvorove, imaju rješenje nadležnih službi o neuvjetnosti za život.

Indikacija	Indikator	Obrazac
[RSI]	Broj djece čiji roditelji imaju neriješeno stambeno pitanje	SID-SZ
[RSI]	Broj djece koja žive sa porodicama u dodijeljenim socijalnim stambenim jedinicama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece koja žive u stambenim jedinicama koje nisu uvjetne za život	SID-SZ

Kulturni i vjerski identitet i pravo na jezik

Indikacija	Indikator	Obrazac
[SI]	Broj slučajeva diskriminacije djeteta uslijed kulturnog i vjerskog identiteta	SID-OM
[SI]	Broj slučajeva ugrožavanja prava na materinji jezik djeteta	SID-OM

Porodični status djeteta

Brak je, u pravnom smislu, zakonom uređena životna zajednica između žene i muškarca. Porodični zakoni u Bosni i Hercegovini zajednicu istospolnih partnera ne definiše kao brak.

Vanbračna zajednica je zajednica života žene i muškarca koji nisu u braku ili vanbračnoj zajednici sa drugom osobom, koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

Hraniteljska porodica je porodica u koju se smješta dijete bez roditeljskog staranja ili iznimno dijete koje ima roditelje kojima je privremena ili stalno oduzeto starateljstvo. Hraniteljska porodica sklapa ugovor sa starateljem (Centar za socijalni rad) kojim hranitelji preuzimaju svakodnevnu brigu nad djetetom i imaju dužnost da se staraju o njegovom zdravlju, razvoju, odgoju i obrazovanju.

Usvojenje ili adopcija je naziv za čin, odnosno proces kojim neka osoba ili osobe - usvojitelj ili usvojitelji - proglašava ili uspostavlja roditeljstvo - nad drugom osobom, odnosno usvojenikom, koja u pravilu nije njihov neposredni potomak. Ono se razlikuje od starateljstva ili sličnih odnosa, s obzirom da ima trajni karakter, odnosno usvojenik se od društva smatra usvojiteljevim djetetom te stiče nasljedna i druga prava, odnosno odgovarajuće obaveze.

Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

Indikacija	Indikator	Obrazac
	SKRBNIŠTVO NAD DJECOM	
[BP]	Broj djece koja žive sa jednim roditeljem	SID-SZ, SID-OB
[BP]	Broj djece bez oba roditelja	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece razvedenih roditelja	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece pod starateljstvom Centara za socijalni rad	SID-SZ
[RSI]	Broj djece u hraniteljskim porodicama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece bez roditeljskog staranja u institucionalnom smještaju	SID-SZ
[BP]	Broj usvojene djece	SID-SZ
[RSI]	Broj djece lišenih prava na kontakt sa jednim roditeljem	SID-SZ
[BP]	Broj djece koja žive u srodničkim porodicama	SID-SZ
[BP]	Broj djece koja žive u domaćinstvu sa partnerima istog spola	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece čiji su roditelji maloljetni	SID-SZ, SID-OB
	POSEBNE OKOLNOSTI	
[RSI]	Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa intelektualnim teškoćama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece smještenih u ustanove za djecu sa intelektualnim teškoćama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa poremećajima autističnog spektra	SID-SZ
[RSI]	Broj djece sa sa poremećajem autističnog spektra smještenih u ustanove za djecu sa intelektualnim teškoćama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa posebnim jezičnim teškoćama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa tjelesnim invaliditetom	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa senzornim teškoćama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću	SID-SZ
[RSI]	Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa višestrukim teškoćama	SID-SZ
[RSI]	Broj djece Roma korisnika usluga socijalne zaštite	SID-SZ
[RSI]	Broj djece drugih manjina korisnika usluga socijalne zaštite	SID-SZ
	BRAK	
[RSI]	Broj djece u maloljetničkom braku	SID-SZ; SID-OB
[RSI]	Broj djece u vlastitim izvanbračnim zajednicama	SID-SZ, SID-OB
[RSI]	Broj djece u izvanbračnim zajednicama roditelja	SID-SZ, SID-OB

Pripadnost socijalnoj mreži

Pripadnost socijalnoj mreži utvrđuje pristup formalnim i neformalnim sportskim i kulturnim aktivnostima djece.

Muzej je stalna neprofitabilna ustanova u službi društva, koja se bavi sistematskim prikupljanjem, čuvanjem, naučnom obradom, objavljivanjem i izlaganjem (ekspozicijom) kulturnog i prirodnog naslijeđa (baštine), a koja je otvorena javnosti sa ciljem proučavanja, dokumentovanja, obrazovanja, zabave i interaktivne komunikacije.

Biblioteka je sređena zbirka štampanog, pisanog ili drugim sredstvima umnoženog materijala i drugih dokumenata uključujući grafičke i audio-vizuelne dokumente, koji su pristupačni stanovništvu.

Profesionalno pozorište ima više stalnih scena (posebno izdvojenih, kao i malu scenu) na kojima profesionalni ansambl daje pozorišne predstave.

Kinom se smatra sala ili otvoreni prostor opremljen uređajima za javno prikazivanje filmova. Kina mogu raditi kao samostalni subjekti ili u sastavu preduzeća za prikazivanje filmova, kulturno obrazovnih ustanova, škola i drugih institucija.

Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

Indikacija	Indikator	Obrazac
	SPORT	
[BP]	Ukupni broj djece upisane u sportske klubove, individualnog i kolektivnog karaktera	SID-NO
[BP]	Broj djece upisane u sportske klubove u toku godine promatranja	SID-NO
	KULTURA	
[BP]	Broj posjeta djece muzejima	SID-ST
[BP]	Broj posjete djece pozorištima	SID-ST
[BP]	Broj posjeta djece kinima	SID-ST
[BP]	Broj djece članova biblioteka	SID-ST
[BP]	Broj djece uključenih u van školske aktivnosti	SID-OB
	AKTIVIZAM	
[BP]	Broj djece članova nevladinih organizacija	SID-NO
[BP]	Broj djece članova Upravnih organa nevladinih organizacija	SID-NO
[BP]	Broj djece od 15 do 18 godina zaposlenika nevladinih organizacija	SID-NO
[BP]	Broj djece od 15 do 18 godina koji su povremeno angažirana i plaćena za svoj angažman kroz nevladine organizacije	SID-NO
	KORISNICI USLUGA NEVLADINIH ORGANIZACIJA	
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija u programima socijalnog uključanja marginaliziranih grupa djece	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji su žrtve nasilja	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji su žrtve nasilja u porodici	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece Roma korisnika usluga nevladinih organizacija	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece drugih manjina korisnika usluga nevladinih organizacija	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji žive u nepotpunoj porodici	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija u institucionalnom smještaju za djecu bez roditeljskog staranja	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija u institucionalnom smještaju za djecu sa intelektualnim teškoćama	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa intelektualnim teškoćama koja su razvrstana od nadležne komisije	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa intelektualnim teškoćama koja nisu razvrstana od nadležne komisije	SID-NO

[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa poremećajima autističnog spektra koja su razvrstana od nadležne komisije	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa poremećajima autističnog spektra koja nisu razvrstana od nadležne komisije	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa posebnim jezičnim teškoćama	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa tjelesnim invaliditetom	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa senzornim teškoćama	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa višestrukim teškoćama	SID-NO
[BP]	Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji su u sukobu sa zakonom	SID-NO

Ostvarivanje osnovnih ljudskih prava

Indikacija	Indikator	Obrazac
	PREBIVALIŠTE	
[RSI]	Broj djece koji nije upisan u matičnu knjigu rođenih	SID-OB, SID-NO
[BP]	Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem	SID-ID
[BP]	Broj novorođene djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem u toku promatrane godine	SID- ID
	DRŽAVLJANSTVO	
[BP]	Broj djece koja imaju neriješen status državljanstva BiH	SID- ID
[BP]	Broj djece azilanata u BiH	SID- ID
[BP]	Broj djece azilanata u BiH koji su smješteni u azilantske i imigracijske centre	SID- ID
	SLOBODA KRETANJA	
[RSI]	Broj slučajeva ograničenja slobode kretanja djetetu (neizdavanje putne isprave zbog nesaglasnosti jednog od roditelja)	SID- ID; SID-PO
	OSTALO	
[SI]	Broj djece koja su zatečena tokom prosjačenja	SID-PO; SID-OM; SID-NO; SID-SZ
[SI]	Broj djece žrtava trgovine ljudima	SID-PO; SID-OM; SID-NO, SID-SZ

OBRAZAC SID-SZ

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – SOCIJALNA ZAŠTITA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo civilnih poslova BiH
Posredujuća jedinica	Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS
Izveštajne jedinice	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Odjel za zdravlje i ostale usluge Brčko distrikta; Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Unsko-sanskog kantona; Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Županije Posavske; Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona; Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona; Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde; Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona; Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije; Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Županije Zapadnohercegovačke; Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo; Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i raseljenih Hercegbosanske županije.
Jedinice promatranja	Centri za socijalni rad; Ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja; Ustanove za smještaj djece sa posebnim potrebama i Disciplinski centri.
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi; ⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana; ⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica); ⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicima (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS); ⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka) ⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke. ⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji **loših uvjeta stanovanja**: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji **apsolutnog nedostatka sredstava**: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji **nepovoljnih životnih uvjeta**: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izvještajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i

monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

SIROMAŠTVO

8. [SZ_SI_8] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine prosječnog mjesečnog primanja za promatranu godinu?

Dob	Spol			Napomena
	Muški	Ženski	Ukupno	
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Polovina prosječnog mjesečnog primanja za godinu promatranja je iznosila...
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

9. [SZ_SI_9] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu?

Dob	Spol			Napomena
	Muški	Ženski	Ukupno	
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Polovina potrošačke korpe za godinu promatranja je iznosila...
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

10. [SZ_SI_10] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim primanjima manjim od 60% medijane mjesečnih izjednačenih izdataka domaćinstva?

Dob	Spol			Napomena
	Muški	Ženski	Ukupno	
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. 60% medijane mjesečnih izjednačenih izdataka domaćinstva za godinu promatranja je iznosila...
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

11. [SZ_RSI_11] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu?

Dob	Spol			Napomena
	Muški	Ženski	Ukupno	
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Potrošačke korpa za godinu promatranja je iznosila...
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

12. [SZ_RSI_12] Broj djece koja žive u porodicama u kojima oba staratelja ne rade?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

13. [SZ_RSI_13] Broj djece koja žive u porodicama u kojima oba staratelja ne rade u periodu od unazad 2 godine?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

14. [SZ_RSI_14] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine prosječnog mjesečnog primanja za promatranu godinu u kojima oba staratelja rade?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Prosječno mjesečno primanje za godinu promatranja je iznosilo...
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

15. [SZ_RSI_15] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim primanjima manjim od polovine potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu nakon oduzimanja ukupnih kreditnih zaduženja porodice?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Polovina potrošačke korpe za godinu promatranja je iznosila...
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

SOCIO-EKONOMSKI ASPEKT

16. [SZ_RSI_16] Broj djece razvedenih roditelja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

17. [SZ_RSI_17] Broj djece razvedenih roditelja kod kojih roditelji ne rade?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

18. [SZ_RSI_18] Broj djece razvedenih roditelja kod kojih roditelj staratelj ne radi a alimentacija se ne plaća redovito?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Redovito ne plaćanje alimentacije podrazumjeva izostanak uplata najmanje 3 mjeseca od perioda za koji se plaća alimentacija. Pod starateljem se podrazumjeva roditelj koji je dobio starateljstvo nad djetetom tokom razvoda
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

19. [SZ_RSI_19] Broj djece sa jednim roditeljem koji nije zaposlen?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

20. [SZ_RSI_20] Broj djece korisnika javne kuhinje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

21. [SZ_SI_21] Broj djece korisnika tuđe njege i pomoći?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

22. [SZ_RSI_22] Broj djece koja primaju dječji dodatak?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

23. [SZ_RSI_23] Broj djece korisnika novčane pomoći?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

24. [SZ_RSI_24] Broj djece korisnika jednokratne novčane pomoći?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

25. [SZ_RSI_25] Broj djece koji su postali korisnici socijalne pomoći u promatranj godini?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se samo na novi broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu, odnosno djeca koja su prijavljena u toku godine promatranja.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZOVANJE

26. [SZ_BP_26] Broj djece od 3 do 5 godina koja ne pohađaju predškolsku ustanovu?

Spol			Ukupno	Napomena
Muški	Ženski			
				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

27. [SZ_BP_27] Broj djece od 3 do 5 godina koja ne pohađaju predškolsku ustanovu a a imaju prebivalište u ruralnoj sredini?

Spol			Ukupno	Napomena
Muški	Ženski			
				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

28. [SZ_RSI_28] Broj djece od 5 do 6 godina koja ne pohađaju predškolski program godinu pred polazak u osnovnu školu?

Spol			Ukupno	Napomena
Muški	Ženski			
				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

29. [SZ_RSI_29] Broj djece od 5 do 6 godina koja ne pohađaju predškolski program godinu pred polazak u osnovnu školu a imaju prebivalište u ruralnoj sredini?

Spol			Ukupno	Napomena
Muški	Ženski			
				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

30. [SZ_SI_30] Broj djece od 6 do 14 godina koja ne pohađaju osnovnu školu ?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

31. [SZ_SI_31] Broj djece od 6 do 14 godina koja ne pohađaju osnovnu školu a imaju prebivalište u ruralnoj sredini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

32. [SZ_BP_32] Broj djece od 15 do 18 godina koja ne pohađaju srednju školu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

33. [SZ_BP_33] Broj djece od 15 do 18 godina koja ne pohađaju srednju školu a imaju prebivalište u ruralnoj sredini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

34. [SZ_RSI_34] Broj djece od 15 do 18 godina koja nisu završila osnovnu školu i vode se u evidenciji osnovnih škola?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

35. [SZ_RSI_35] Broj djece koji ne ostvaruje pravo na besplatan prijevoz a imaju pravo na besplatan prijevoz?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

STAMBENI STATUS

36. [SZ_RSI_36] Broj djece čiji roditelji imaju neriješeno stambeno pitanje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

37. [SZ_RSI_37] Broj djece koja žive sa porodicama u dodijeljenim socijalnim stambenim jedinicama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

38. [SZ_RSI_38] Broj djece koja žive u stambenim jedinicama koje nisu uvjetne za život?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Kriteriji loših uvjeta stanovanja: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

SKRBNIŠTVO NAD DJECOM

39. [SZ_BP_39] Broj djece koja žive sa jednim roditeljem?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Usljed smrti jednog roditelja.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

40. [SZ_BP_40] Broj djece bez oba roditelja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu. Odnosi se na djecu kojima su oba roditelja preminula.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

41. [SZ_RSI_42] Broj djece pod starateljstvom Centara za socijalni rad?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

42. [SZ_RSI_42] Broj djece u hraniteljskim porodicama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

43. [SZ_RSI_43] Broj djece bez roditeljskog staranja u institucionalnom smještaju?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

44. [SZ_BP_44] Broj usvojene djece?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece usvojene u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

45. [SZ_RSI_45] Broj djece lišenih prava na kontakt sa jednim roditeljem?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

46. [SZ_BP_46] Broj djece koja žive u srodničkim porodicama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

47. [SZ_BP_47] Broj djece koja žive u domaćinstvu sa partnerima istog spola?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

48. [SZ_RSI_48] Broj djece čiji su roditelji maloljetni?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.

POSEBNE OKOLNOSTI

49. [SZ_RSI_49] Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa intelektualnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite. Ne unose se podaci za djecu sa poremećajima autističnog spektra
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

50. [SZ_RSI_50] Broj djece sa intelektualnim teškoćama smještenih u ustanove za djecu sa intelektualnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

51. [SZ_RSI_51] Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa poremećajem autističnog spektra?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

52. [SZ_RSI_52] Broj djece sa sa poremećajem autističnog spektra smještenih u ustanove za djecu sa intelektualnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

53. [SZ_RSI_53] Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa posebnim jezičnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

54. [SZ_RSI_54] Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa tjelesnim invaliditetom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

55. [SZ_RSI_55] Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa senzornim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

56. [SZ_RSI_56] Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

57. [SZ_RSI_57] Broj djece korisnika usluga socijalne zaštite sa višestrukim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

58. [SZ_RSI_58] Broj djece Roma korisnika usluga socijalne zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

59. [SZ_RSI_59] Broj djece drugih manjina korisnika usluga socijalne zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

BRAK

60. [SZ_RSI_60] Broj djece u maloljetničkom braku?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu, bez obzira na datum zasnivanja braka. Odnosi se na vlastite brakove maloljetnika. Ukoliko su oba supružnika maloljetna računaju se kao dvoje djece.

61. [SZ_RSI_61] Broj djece u izvan bračnim zajednicama?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu, bez obzira na datum zasnivanja izvanbračne zajednice. Odnosi se na vlastite izvan bračne zajednice maloljetnika. Ukoliko su oba supružnika maloljetna računaju se kao dvoje djece.

62. [SZ_RSI_62] Broj djece u izvan bračnim zajednicama njihovih roditelja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupni broj djece korisnika usluga socijalne zaštite po bilo kojoj osnovi u promatranom periodu.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

IZREČENE MJERE ZAŠTITE MALOLJETNIKA

63. [SZ_SI_64] Broj djece izdvojenih iz porodice radi zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Bez obzira na mjesto izdvajanja
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

64. [SZ_SI_65] Broj djece izdvojenih iz porodice u sigurne kuće radi zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

ŽRTVE

65. [SZ_SI_66] Broj djece žrtava nasilja u porodici?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

66. [SZ_SI_67] Broj djece koja su zatečena tokom prosječenja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

67. [SZ_SI_68] Broj djece žrtava trgovine ljudima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZAC SID-ZD

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo civilnih poslova BiH
Posredujuća jedinica	Ministarstvo zdravstva FBiH Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS
Izveštajne jedinice	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS Odjel za zdravlje i ostale usluge Brčko distrikta Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Unsko-sanskog kantona Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Županije Posavske Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona Ministarstvo zdravstva Zeničko-dobojskog kantona Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Županije Zapadnohercegovačke Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i raseljenih Hercegbosanske županije
Jedinice promatranja	Zavodi/instituti za javno zdravstvo Bolnice; Domovi zdravlja.
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izvještajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicima (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji **loših uvjeta stanovanja**: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji **apsolutnog nedostatka sredstava**: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji **nepovoljnih životnih uvjeta**: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izvještajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i

monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

NATELITET/MORTALITET

8. [ZD_BP_8] Broj živorođene djece u promatranom periodu?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Odnosi se na ukupan broj poroda živorođene djece bez obzira na mjesto i način poroda

9. [ZD_BP_9] Broj mrtvorodene djece u promatranom periodu?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Odnosi se na ukupan broj poroda mrtvorodene djece bez obzira na mjesto i način poroda. Uzimaju se u obzir samo djeca koja su mrtvorodena od 4 mjeseca trudnoće nadalje

10. [ZD_RSI_10] Broj maloljetničkih trudnoća koje su završile rođenjem mrtvog djeteta?

Dob	Ukupno	Napomena
< 14 godina		U periodu od 4 mjeseca trudnoće nadalje u toku promatranog perioda.
Od 14 do 15 godina		
Od 16 do 18 godina		
Ukupno		

11. [ZD_BP_11] Ukupni broj umrle djece u promatranom periodu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Odnosi se na ukupan broj bez obzira na uzrok smrti. Uključuje i broj mrtvorodene djece.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OSIGURANJE

12. [ZD_BP_12] Ukupni broj djece koja su osigurana po zdravstvenom osiguranju roditelja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

13. [ZD_RSI_13] Ukupan broj djece koja su osigurana putem centara za socijalni rad ili nadležnih općinskih službi?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

14. [ZD_RSI_14] Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu obrazovanja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

15. [ZD_BP_15] Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu vlastitog zaposlenja (od 15 do 18 godina)?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		

16. [ZD_RSI_16] Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu vlastite nezaposlenosti (od 15 do 18 godina)?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		

17. [ZD_RSI_17] Ukupan broj djece koja su osigurana po osnovu nezaposlenosti roditelja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

ZDRAVSTVENE USLUGE

18. [ZD_BP_18] Broj djece korisnika stomatoloških usluga?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

19. [ZD_BP_19] Broj djece obuhvaćenih sistematskim pregledom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

20. [ZD_RSI_20] Broj maloljetničkih trudnoća?

Dob	Ukupno	Napomena
< 14 godina		
Od 14 do 15 godina		
Od 16 do 17 godina		
Ukupno		

21. [ZD_RSI_21] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa intelektualnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

22. [ZD_RSI_22] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa poremećajima autističnog spektra?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

23. [ZD_RSI_23] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa posebnim jezičnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

24. [ZD_RSI_24] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa tjelesnim invaliditetom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

25. [ZD_RSI_25] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa senzornim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

26. [ZD_RSI_26] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa poremećajem pažnje sa hiperaktivnošću?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

27. [ZD_RSI_27] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa višestrukim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

28. [ZD_RSI_28] Broj djece Roma korisnika zdravstvenih usluga?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

29. [ZD_RSI_29] Broj djece drugih manjina korisnika zdravstvenih usluga?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

30. [ZD_RSI_30] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga koja koriste ortopedska pomagala?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Pod ortopedskim pomagalima podrazumjevaju se: proteze za ruke, proteze za noge, ortoze, ortoproteze i pomagala za kretanje
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

31. [ZD_RSI_31] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga koja su zatražila pomoć u centrima za mentalno zdravlje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

32. [ZD_SI_32] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga zaraženih HIV-om?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

33. [ZD_SI_33] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa razvijenim AIDS sindromom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

34. [ZD_RSI_34] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa hroničnom obstruktivnom bolesti pluća?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

35. [ZD_RSI_35] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa dijabetesom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Bez obzira na tip dijabetesa.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

36. [ZD_RSI_36] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga na hemodijalizi?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

37. [ZD_RSI_37] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa epileptičkim simptomima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

38. [ZD_RSI_38] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa psorijazom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

39. [ZD_RSI_39] Broj djece korisnika zdravstvenih usluga sa teškim oboljenjima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Teška oboljenja su karcinomi, autoimune bolesti, leukemija, srčani infarkti, moždani udari, embolija pluća, meningitis, meningokokna sepsa i kožno oboljenje lupus eri
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

IMUNIZACIJA

40. [ZD_BP_40] Broj djece koja su redovno uključena u program imunizacije u promatranom periodu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 1 godine				
Od 1 do 3 godine				
Od 4 do 7 godina				
Od 8 do 18 godine				
Ukupno				

41. [ZD_BP_41] Broj djece koji su na inicijativu roditelja napustili program imunizacije u promatranom periodu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 1 godine				
Od 1 do 3 godine				
Od 4 do 7 godina				
Od 8 do 18 godine				
Ukupno				

PREHRANA

42. [ZD_BP_42] Broj djece koja su isključivo dojila do navršenih 6 mjeseci života?

Spol	Ukupno	Napomena

43. [ZD_RSI_43] Broj pothranjene djece?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

44. [ZD_BP_44] Broj djece niskog rasta?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

45. [ZD_BP_45] Broj mršave djece?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

46. [ZD_RSI_46] Broj preuhranjene djece?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZAC SID-OB

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor - OBRAZOVANJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo civilnih poslova BiH
Posredujuća jedinica	Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS
Izveštajne jedinice	Ministarstvo prosvjete i kulture RS Odjel za obrazovanje Brčko distrikta Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije Posavske Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa Hercegbosanske županije
Jedinice promatranja	Predškolske ustanove; Osnovne škole; Srednje škole.
Periodika posmatranja	01/09/2011 – 31/08/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izvještajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicima (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Definicije osnovnih pojmova

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji **loših uvjeta stanovanja**: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji **apsolutnog nedostatka sredstava**: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji **nepovoljnih životnih uvjeta**: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izvještajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i

monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE

8. [OB_BP_8] Broj djece od 3 do 5 godina koja ne pohađaju predškolsku ustanovu?

Spol		Ukupno	Napomena
Muški	Ženski		

9. [OB_BP_9] Broj djece od 3 do 5 godina koja ne pohađaju predškolsku ustanovu a dolaze iz ruralne sredine?

Spol		Ukupno	Napomena
Muški	Ženski		

10. [OB_BP_10] Broj djece upisane u predškolsku ustanovu po prvi put tokom promatrane godine?

Spol		Ukupno	Napomena
Muški	Ženski		

11. [OB_BP_11] Ukupni broj djece upisane u predškolsku ustanovu?

Spol		Ukupno	Napomena
Muški	Ženski		

12. [OB_BP_12] Broj djece Roma upisanih u predškolsku ustanovu u promatranoj godini?

Spol		Ukupno	Napomena
Muški	Ženski		

13. [OB_BP_13] Broj djece drugih manjina upisanih u predškolsku ustanovu u promatranoj godini?

Spol		Ukupno	Napomena
Muški	Ženski		

14. [OB_BP_14] Broj djece sa intelektualnim teškoćama upisane u predškolsku ustanovu?

Spol		Ukupno	Napomena
Muški	Ženski		
			Ne ubrajati djecu sa poremećajima autističnog spektra

15. [OB_BP_15] Broj djece sa poremećajem autističnog spektra upisane u predškolsku ustanovu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

16. [OB_BP_16] Broj djece sa posebnim jezičnim poremećajem upisane u predškolsku ustanovu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

17. [OB_BP_17] Broj djece sa tjelesnim invaliditetom upisane u predškolsku ustanovu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

18. [OB_BP_18] Broj djece sa senzornim teškoćama upisane u predškolsku ustanovu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

19. [OB_BP_19] Broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnosti upisane u predškolsku ustanovu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

20. [OB_BP_20] Broj djece sa višestrukim teškoćama upisane u predškolsku ustanovu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

ODGOJNO OBRAZOVNI PROGRAM U GODINI PRED POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU

21. [OB_BP_21] Broj djece koja ne pohađaju odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

22. [OB_BP_22] Broj djece koja ne pohađaju odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini a imaju prebivalište u ruralnom području?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

23. [OB_BP_23] Broj djece uključene u odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

24. [OB_BP_24] Broj djece Roma uključenih u odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

25. [OB_BP_25] Broj djece drugih manjina uključenih u odgojno obrazovni program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

26. [OB_BP_26] Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

27. [OB_BP_27] Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

28. [OB_BP_28] Broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

29. [OB_BP_29] Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

30. [OB_BP_30] Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

31. [OB_BP_31] Broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

32. [OB_BP_31] Broj djece sa višestrukim teškoćama uključene u predškolski program u godini pred polazak u osnovnu školu u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

OSNOVNO OBRAZOVANJE

33. [OB_SI_33] Broj djece od 6 do 14 godina koja ne pohađaju osnovnu školu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 6 do 8 godina				
Od 9 do 11 godina				
Od 12 do 14 godina				
Ukupno				

34. [OB_SI_34] Broj djece od 6 do 14 godina koja ne pohađaju osnovnu školu a imaju prebivalište u ruralnom području?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 6 do 8 godina				
Od 9 do 11 godina				
Od 12 do 14 godina				
Ukupno				

35. [OB_BP_35] Broj djece upisane u osnovne škole po razredima na kraju školske godine u promatranom periodu?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
1				Odnosi se na ukupno upisani broj učenika u osnovne škole, uključujući i djecu koja pohađaju osnovne škole za specijalni odgoj i obrazovanje. Unijeti podatke za devetogodišnje obrazovanje, ukoliko postoji generacija osmogodišnjih odjeljenja, podatke unijeti za ekvivalentan razred devetogodišnjeg obrazovanja. Ne unose se podaci o broju upisanih u niže muzičke škole.
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
Ukupno				

36. [OB_RSI_36] Broj djece preko 15 godina koja nisu završila osnovnu školu a vode se u evidenciji osnovnih škola?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		

37. [OB_RSI_37] Broj djece koja su prebačena iz jedne osnovne škole u drugu kroz disciplinsku mjeru?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

38. [OB_RSI_38] Broj djece osnovnoškolskog uzrasta koja su prebačena iz odjeljenja u odjeljenje kroz disciplinsku mjeru?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

39. [OB_RSI_39] Broj djece koja pohađaju osnovnu školu a koja imaju preko 30 neopravdanih izostanaka sa nastave?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

40. [OB_SI_40] Broj djece koja su napustila osnovnu školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				Odnosi se na djecu koja nisu završila osnovnu školu
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

41. [OB_SI_41] Broj djece koja su zbog bolesti bila u nemogućnosti da pohađaju osnovnu školu, odnosno imaju nedozvoljen broj odsustva, a nije im osigurana nastava u bolnici ili tokom kućne njege?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

42. [OB_BP_42] Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

43. [OB_BP_43] Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

44. [OB_RSI_44] Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u sistem obrazovanja u ustanovama osnovnog specijalnog odgoja i obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

45. [OB_RSI_45] Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u sistem obrazovanja u ustanovama osnovnog specijalnog odgoja i obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

46. [OB_BP_46] Broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

47. [OB_BP_47] Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

48. [OB_RSI_48] Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u sistem osnovnog obrazovanja kroz ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

49. [OB_BP_49] Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

50. [OB_RSI_50] Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u sistem osnovnog obrazovanja kroz ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

51. [OB_BP_51] Broj djece sa poremećajem pažnje sa hiperaktivnošću uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

52. [OB_BP_52] Broj djece sa višestrukim teškoćama uključene u redovni sistem osnovnog obrazovanja?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

53. [OB_RSI_53] Broj djece sa višestrukim teškoćama uključene u sistem osnovnog obrazovanja kroz ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

54. [OB_BP_54] Broj djece Roma upisanih u osnovne škole?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

55. [OB_BP_55] Broj djece drugih manjina upisanih u osnovne škole?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

56. [OB_SI_56] Broj djece Roma koji su tokom godine napustili osnovno obrazovanje?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				Odnosi se na djecu koja nisu završila osnovno obrazovanje
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

57. [OB_SI_57] Broj djece drugih manjina koji su tokom godine napustili osnovno obrazovanje?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				Odnosi se na djecu koja nisu završila osnovno obrazovanje
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

58. [OB_RSI_58] Broj djece Roma koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u osnovnoj školi?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

59. [OB_RSI_59] Broj djece drugih manjina koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u osnovnoj školi?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3 razreda				
Od 4 do 6 razreda				
Od 7 do 9 razreda				
Ukupno				

60. [OB_BP_60] Broj osoba starijih od 15 godina a mlađih od 18 koje su polagale predmete iz osnovne škole kako bi dobile uvjerenje o završenoj osnovnoj školi?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		

61. [OB_BP_61] Broj ponavljača u osnovnoj školi po razredima u promatranom periodu?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
1				Odnosi se na ukupni broj učenika koji ponavljaju razred u toku promatrane godine Unijeti podatke za devetogodišnje obrazovanje, ukoliko postoji generacija osmogodišnjih odjeljenja, podatke unijeti za ekvivalentan razred devetogodišnjeg obrazovanja. Ne unose se podaci o broju upisanih u niže muzičke škole.
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
Ukupno				

SREDNJE OBRAZOVANJE

62. [OB_BP_62] Broj djece od 15 do 18 godina koja ne pohađaju srednju školu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

63. [OB_BP_63] Broj djece od 15 do 18 godina koja ne pohađaju srednju školu a imaju mjesto prebivališta u ruralnom području?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

64. [OB_BP_64] Broj djece upisane u srednje škole po razredima na kraju školske godine u promatranom periodu?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
1				Odnosi se na ukupno upisani broj učenika u srednje škole, uključujući i srednje stručne škole i srednje škole za djecu sa poteškoćama u interakciji sa okolinom.
2				
3				
4				
Ukupno				

65. [OB_RSI_65] Broj djece od 15 do 18 godina koja imaju preko 30 neopravdanih izostanaka sa nastave?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

66. [OB_RSI_66] Broj djece od 15 do 18 godina koja su izgubila pravo na redovno obrazovanje u srednjoškolskoj ustanovi kroz disciplinsku mjeru?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

67. [OB_SI_67] Broj djece Roma od 15 do 18 godina koja su izgubila pravo na redovno obrazovanje u srednjoškolskoj ustanovi kroz disciplinsku mjeru?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

68. [OB_SI_68] Broj djece drugih manjina od 15 do 18 godina koja su izgubila pravo na redovno obrazovanje u srednjoškolskoj ustanovi kroz disciplinsku mjeru?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

69. [OB_BP_69] Broj djece koja su izgubila pravo na obrazovanje u jednoj srednjoj školi uslijed disciplinske mjere te su poslije toga upisana u drugu srednju školu?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

70. [OB_RSI_70] Broj djece koja su napustila srednju školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

71. [OB_RSI_71] Broj djece Roma koji su tokom godine napustili srednju školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

72. [OB_RSI_72] Broj djece drugih manjina koji su tokom godine napustili srednju školu i nije poznato da li će nastaviti pohađati?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

73. [OB_BP_73] Broj djece Roma upisanih u srednje škole?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

74. [OB_BP_74] Broj djece drugih manjina upisanih u srednje škole?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

75. [OB_RSI_75] Broj djece Roma koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u srednjoj školi?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

76. [OB_RSI_76] Broj djece drugih manjina koji su tokom godine imali više od 30 neopravdanih izostanaka sa nastave u srednjoj školi?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

77. [OB_BP_77] Broj djece Roma starijih od 15 godina a mlađih od 18 godina koji su polagali predmete iz srednje škole kako bi dobili uvjerenje o završenoj srednjoj školi?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

78. [OB_BP_78] Broj djece drugih manjina starijih od 15 godina a mlađih od 18 godina koji su polagali predmete iz srednje škole kako bi dobili uvjerenje o završenoj srednjoj školi?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

79. [OB_BP_79] Broj djece sa intelektualnim teškoćama uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

80. [OB_BP_80] Broj djece sa poremećajem autističnog spektra uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

81. [OB_BP_81] Broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

82. [OB_BP_82] Broj djece sa tjelesnim invaliditetom uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

83. [OB_BP_83] Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

84. [OB_RSI_84] Broj djece sa senzornim teškoćama uključene u sistem srednjeg obrazovanja u ustanovama specijalnog obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

85. [OB_BP_85] Broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

86. [OB_BP_86] Broj djece sa višestrukim teškoćama uključene u redovni sistem srednjeg obrazovanja?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

OSTALO

87. [OB_BP_87] Broj djece koja ostvaruju pravo na osnovno obrazovanje po individualiziranom programu rada?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 1 do 3				
Od 4 do 6				
Od 7 do 9				
Ukupno				

88. [OB_SI_88] Broj djece koja ne ostvaruju pravo na osnovno obrazovanje na materinjem jeziku bez obzira na razlog neostvarivanja prava?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		

89. [OB_SI_89] Broj djece koja ne ostvaruju pravo na besplatan prijevoz a imaju pravo na besplatan prijevoz?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

SOCIJALNA SITUACIJA

90. [OB_RSI_90] Broj djece koja žive u porodicama u kojima oba roditelja ne rade?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				Bez obzira na status porodice (u braku, rastavljeni, nema jednog roditelja). Ukoliko dijete nema jednog roditelja a drugi ne radi, unose se podaci kao da oba ne rade.
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

91. [OB_RSI_91] Broj djece koja žive u porodicama u kojima oba staratelja ne rade u periodu od unazad 2 godine?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

92. [OB_RSI_92] Broj djece razvedenih roditelja?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

93. [OB_RSI_93] Broj djece razvedenih roditelja kod kojih roditelji ne rade?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

94. [OB_RSI_94] Broj djece koja žive sa jednim roditeljem?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				Uslijed smrti drugog roditelja
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

95. [OB_RSI_95] Broj djece sa jednim roditeljem koji nije zaposlen?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

96. [OB_RSI_96] Broj djece bez oba roditelja?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				Usljed smrti oba roditelja
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

97. [OB_RSI_97] Broj djece koja žive u domaćinstvu sa partnerima istog spola?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

98. [OB_SI_98] Broj djece koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih?

Obrazovanje	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

99. [OB_BP_99] Broj djece koja su uključena u van školske aktivnosti?

Obrazovanje	Spol			Napomena
	Muški	Ženski	Ukupno	
Predškolsko				
Godina pred polazak u školu				
Osnovno				
Srednje				
Ukupno				

100. [OB_BP_100] Broj djece čiji su roditelji maloljetni?

Spol			
Muški	Ženski	Ukupno	Napomena

101. [OB_RSI_101] Broj djece u maloljetničkom braku?

Spol			
Muški	Ženski	Ukupno	Napomena

102. [OB_RSI_102] Broj djece u vlastitim izvanbračnim zajednicama?

Spol			
Muški	Ženski	Ukupno	Napomena

103. [OB_BP_103] Broj djece u izvanbračnim zajednicama roditelja?

Spol			
Muški	Ženski	Ukupno	Napomena

PRISTUP INFORMACIJAMA

104. [OB_BP_104] Broj učenika na jedan kompjuter (izraženo u postocima)?

105. [OB_BP_105] Broj nastavnika na jedan kompjuter (izraženo u postocima)?

OBRAZAC SID-ZA

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – ZAPOŠLJAVANJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo civilnih poslova BiH
Posredujuća jedinica	Agencija za rad i zapošljavanje BiH Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS
Izveštajne jedinice	Zavod za zapošljavanje RS Federalni zavod za zapošljavanje Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta
Jedinice promatranja	Službe za zapošljavanje.
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Definicije osnovnih pojmova

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definiira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji **loših uvjeta stanovanja**: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji **apsolutnog nedostatka sredstava**: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji **nepovoljnih životnih uvjeta**: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izveštajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom

abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

8. [ZA_RSI_8] Broj djece od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje po prvi put u promatranoj godini?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

9. [ZA_RSI_9] Ukupni broj djece od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

10. [ZA_RSI_10] Ukupni broj djece sa intelektualnim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Ne unositi podatke za djecu sa poremećajima autističnog spektra

11. [ZA_RSI_11] Ukupni broj djece sa poremećajem autističnog spektra od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

12. [ZA_RSI_11] Ukupni broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

13. [ZA_RSI_11] Ukupni broj djece sa tjelesnim invaliditetom od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

14. [ZA_RSI_12] Ukupni broj djece sa senzornim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

15. [ZA_RSI_12] Ukupni broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnosti od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

16. [ZA_RSI_12] Ukupni broj djece sa višestrukim teškoćama od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.

17. [ZA_RSI_17] Ukupni broj djece Roma od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

18. [ZA_RSI_18] Ukupni broj djece drugih manjina od 15 do 18 godina koja traže zaposlenje?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

OBRAZAC SID-ID

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – IDDEEA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo civilnih poslova BiH
Posredujuća jedinica	
Izveštajne jedinice	IDDEEA
Jedinice promatranja	IDDEEA
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.
Definicije osnovnih pojmova	<p>Konvencije o pravima djeteta smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definiira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.</p> <p>Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.</p> <p>Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.</p> <p>Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba</p>

osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca pod rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

JEDINSTVENI MATIČNI BROJ

8. [CI_BP_8] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Republike Srpske sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

9. [CI_BP_9] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Brčko distrikta sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

10. [CI_BP_10] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Unsko-sanskog kantona sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

11. [CI_BP_11] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području
Županije Posavske sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena	
	Muški	Ženski			
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB	
2011					
2010					
2009					
2008					
2007					
2006					
2005					
2004					
2003					
2002					
2001					
2000					
1999					
1998					
1997					
1996					
1995					
Ukupno					

12. [CI_BP_12] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Tuzlanskog kantona sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

13. [CI_BP_13] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Zeničko-dobojskog kantona sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

14. [CI_BP_14] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena	
	Muški	Ženski			
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB	
2011					
2010					
2009					
2008					
2007					
2006					
2005					
2004					
2003					
2002					
2001					
2000					
1999					
1998					
1997					
1996					
1995					
Ukupno					

15. [CI_BP_15] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Srednjobosanskog kantona sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena	
	Muški	Ženski			
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB	
2011					
2010					
2009					
2008					
2007					
2006					
2005					
2004					
2003					
2002					
2001					
2000					
1999					
1998					
1997					
1996					
1995					
Ukupno					

16. [CI_BP_16] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Hercegovačko-neretvanske županije sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

17. [CI_BP_17] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području
Županije Zapadnohercegovačke sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

18. [CI_BP_18] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Kantona Sarajevo sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB
2011				
2010				
2009				
2008				
2007				
2006				
2005				
2004				
2003				
2002				
2001				
2000				
1999				
1998				
1997				
1996				
1995				
Ukupno				

19. [CI_BP_19] Broj djece sa izdanim jedinstvenim matičnim brojem sa prebivalištem na području Hercegbosanske županije sa navedenim godinama rođenja?

Godina rođenja	Spol		Ukupno	Napomena	
	Muški	Ženski			
2012				Dati podatak po trenutnom mjestu boravka bez obzira na mjesto izdavanja JMB	
2011					
2010					
2009					
2008					
2007					
2006					
2005					
2004					
2003					
2002					
2001					
2000					
1999					
1998					
1997					
1996					
1995					
Ukupno					

DRŽAVLJANSTVO

20. [CI_BP_20] Broj djece koja imaju neriješen status državljanstva BiH?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

21. [CI_BP_21] Broj djece azilanata u BiH?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

22. [CI_BP_22] Broj djece azilanata u BiH koji su smješteni u azilantske i imigracijske centre?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

23. [CI_RSI_23] Broj slučajeva ograničenja slobode kretanja djetetu (neizdavanje putne isprave zbog nesaglasnosti jednog od roditelja)?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZAC SID-PO

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – UNUTRAŠNJI POSLOVI

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo sigurnosti BiH
Posredujuća jedinica	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS
Izveštajne jedinice	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS Policija Brčko distrikta Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona Ministarstvo unutarnjih poslova Županije Posavske Ministarstvo unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona Ministarstvo za unutrašnje poslove Bosansko-podrinjskog kantona Goražde Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanske županije Ministarstvo unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegbosanske županije
Jedinice promatranja	Policija.
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Definicije osnovnih pojmova

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir

za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji loših uvjeta stanovanja: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji apsolutnog nedostatka sredstava: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji nepovoljnih životnih uvjeta: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izveštajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou

lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

NESREĆE

8. [PO_RSI_8] Broj djece žrtava saobraćajnih udesa?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

9. [PO_RSI_9] Broj djece žrtava prirodnih nepogoda (poplava, zemljotresa, urušavanja)?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

10. [PO_RSI_10] Broj djece žrtava u nesrećama sa minama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

11. [PO_RSI_11] Broj djece žrtava u nesrećama sa vatrenim oružjem?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

12. [PO_RSI_12] Broj djece žrtava u drugim nesrećama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

ŽRTVE KRIVIČNIH DJELA

13. [PO_SI_13] Broj djece žrtava krivičnih djela protiv života i tijela?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

14. [PO_SI_14] Broj djece žrtava krivičnih djela tjelesne povrede?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

15. [PO_SI_15] Broj djece žrtava krivičnih djela seksualnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

16. [PO_SI_16] Broj djece žrtava krivičnih djela nasilnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

17. [PO_SI_17] Broj djece žrtava nasilja u porodici?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

18. [PO_SI_18] Broj djece žrtava drugih krivičnih djela?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

POLICIJSKO UPOZORENJE

19. [PO_RSI_19] Broj djece kojima je izrečena mjera policijskog upozorenja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
<14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 17 godina				
Ukupno				

PREKRŠAJI

20. [PO_SI_20] Broj djece koja su počinila prekršaj protiv života i tijela?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

21. [PO_SI_21] Broj djece koja su počinila prekršaj tjelesne povrede?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

22. [PO_SI_22] Broj djece koja su počinila prekršaj seksualnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

23. [PO_SI_23] Broj djece koja su počinila prekršaj nasilnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

24. [PO_SI_24] Broj djece koja su počinila druge prekršaje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OSTALO

25. [PO_RSI_25] Broj slučajeva ograničenja slobode kretanja djetetu (neizdavanje putne isprave zbog nesaglasnosti jednog od roditelja)?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

26. [PO_RSI_26] Broj pokrenutih slučajeva protiv roditelja zbog počinjenog djela maloljetnika?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

27. [PO_SI_27] Broj djece koja su zatečena tokom prosjačenja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

28. [PO_SI_28] Broj djece koja su žrtve trgovine ljudima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZAC SID-PR

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – PRAVOSUĐE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo pravde BiH
Posredujuća jedinica	Ministarstvo pravde FBiH Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS
Izveštajne jedinice	Ministarstvo pravde RS Pravosudna komisija Brčko distrikta Ministarstvo pravde Unsko-sanskog kantona Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko-podrinjskog kantona Goražde Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Hercegovачko-neretvanske županije Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo Ministarstvo pravosuđa i uprave Hercegbosnske županije
Jedinice promatranja	Sudovi; Tužilaštva.
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicima (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Definicije osnovnih pojmova

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji loših uvjeta stanovanja: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji apsolutnog nedostatka sredstava: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji nepovoljnih životnih uvjeta: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suda, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izveštajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou

lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

PREKRŠAJI

8. [PR_SI_8] Broj djece koja su počinila prekršaj protiv života i tijela?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 17 godina				
Ukupno				

9. [PR_SI_9] Broj djece koja su počinila prekršaj tjelesne povrede?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 17 godina				
Ukupno				

10. [PR_SI_10] Broj djece koja su počinila prekršaj seksualnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 17 godina				
Ukupno				

11. [PR_SI_11] Broj djece koja su počinila prekršaj nasilnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 17 godina				
Ukupno				

12. [PR_SI_12] Broj djece koja su počinila druge prekršaje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 17 godina				
Ukupno				

KRIVIČNA DJELA

13. [PR_SI_13] Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela protiv života i tijela?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

14. [PR_SI_14] Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela tjelesne povrede?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

15. [PR_SI_15] Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela seksualnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

16. [PR_SI_16] Broj izrečenih mjera djeci za krivična djela nasilnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

17. [PR_SI_17] Broj izrečenih mjera djeci za druga krivična djela?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

IZREČENA ODGOJNA PREPORUKA

18. [PR_RSI_18] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka osobno izvinjenje oštećeniku?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

19. [PR_RSI_19] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka naknada štete oštećeniku?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

20. [PR_RSI_20] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka redovito pohađanje škole?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

21. [PR_RSI_21] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka rad u korist humanitarne organizacije ili lokalne zajednice?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

22. [PR_RSI_22] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka prihvaćanje odgovarajućeg zaposlenja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

23. [PR_RSI_23] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka smještaj u drugu obitelj, dom ili ustanovu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

24. [PR_RSI_24] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

25. [PR_RSI_25] Broj djece kojima je izrečena odgojna preporuka posjećivanje odgojnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovališta?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

IZREČENA ODGOJNA MJERA

26. [PR_SI_26] Broj djece kojima je izrečena mjera upozorenja i usmjeravanja: sudski ukor?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

27. [PR_SI_27] Broj djece kojima je izrečena mjera upozorenja i usmjeravanja: posebne obaveze?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

28. [PR_SI_28] Broj djece kojima je izrečena mjera upozorenja i usmjeravanja: upućivanje u odgojni centar?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

29. [PR_SI_29] Broj djece kojima je izrečena odgojna mjera pojačanog nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

30. [PR_SI_30] Broj djece kojima je izrečena odgojna mjera pojačanog nadzora u drugoj porodici?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

31. [PR_SI_31] Broj djece kojima je izrečena odgojna mjera pojačanog nadzora nadležnog organa socijalnog staranja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

32. [PR_SI_32] Broj djece kojima je izrečena mjera upućivanja u odgojnu ustanovu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

33. [PR_SI_33] Broj djece kojima je izrečena mjera upućivanja u odgojno-popravni dom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

IZREČENA KAZNA MALOLJETNIČKOG ZATVORA

34. [PR_SI_34] Broj djece kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora?

Muški	Ženski	Ukupno	Napomena

IZREČENA MJERA SIGURNOSTI

35. [PR_SI_35] Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: obvezno psihijatrijsko liječenje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

36. [PR_SI_36] Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: obvezno liječenje od ovisnosti?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

37. [PR_SI_37] Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: obavezno ambulantno liječenje na slobodi?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

38. [PR_SI_38] Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

39. [PR_SI_39] Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: zabrana upravljanja motornim vozilom?

Spol			Ukupno	Napomena
Muški	Ženski			

40. [PR_SI_40] Broj djece kojima je izrečena mjera sigurnosti: kazna oduzimanje predmeta?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

PORODICA

41. [PR_SI_41] Broj djece čijim roditeljima je oduzeto starateljsko pravo?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

42. [PR_SI_42] Broj djece izdvojenih iz porodice radi zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

43. [PR_SI_43] Broj djece izdvojenih iz porodice radi zaštite u sigurne kuće?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

44. [PR_SI_44] Broj pokrenutih slučajeva protiv roditelja zbog počinjenog djela maloljetnika?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Spol se odnosi na spol maloljetnika koji je počinio djelo

45. [PR_SI_45] Broj izrečenih mjera roditeljima zbog počinjenog djela maloljetnika?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Spol se odnosi na spol maloljetnika koji je počinio djelo

IZVRŠENJE MJERA I SANKCIJA

46. [PR_SI_46] Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali kaznu maloljetničkog zatvora?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	

47. [PR_SI_47] Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: obvezno psihijatrijsko liječenje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

48. [PR_SI_48] Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: obvezno liječenje od ovisnosti?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

49. [PR_SI_49] Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: obavezno ambulantno liječenje na slobodi?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

50. [PR_SI_50] Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine izdržavali mjeru sigurnosti: zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

51. [PR_SI_51] Broj djece koji su sa 31.12. promatrane godine još uvijek izdvojeni iz porodice radi zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

52. [PR_SI_52] Broj djece koji sa 31.12. promatrane godine čekaju izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		

53. [PR_SI_53] Broj djece koji sa 31.12. promatrane godine čekaju izdržavanje mjeru sigurnosti: obvezno psihijatrijsko liječenje?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

ŽRTVE KRIVIČNIH DJELA

54. [PR_SI_54] Broj djece žrtava krivičnih djela protiv života i tijela?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

55. [PR_SI_55] Broj djece žrtava krivičnih djela tjelesne povrede?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

56. [PR_SI_56] Broj djece žrtava krivičnih djela seksualnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

57. [PR_SI_57] Broj djece žrtava krivičnih djela nasilnih delikata?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

58. [PR_RSI_58] Broj djece koja su svjedočila u krivičnim predmetima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
< 14 godina				
Od 14 do 15 godina				
Od 16 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZAC SID-RA

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – KOMUNIKACIJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
Posredujuća jedinica	
Izveštajne jedinice	RAK
Jedinice promatranja	RAK
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.
Definicije osnovnih pojmova	<p>Konvencije o pravima djeteta smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definiira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.</p> <p>Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.</p> <p>Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.</p> <p>Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba</p>

osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

8. [RA_RSI_8] Broj kršenja pravila i propisa RAK-a u odnosu na zaštitu djece?

Tip medija	Ukupno	Napomena
Lokalnih televizija		Dnevni štampani mediji se izdaju svaki dan ili najmanje 5 puta sedmično.
Nacionalnih televizija		
Lokalnih radio stanica		Periodični štampani mediji se izdaju najviše 4 puta sedmično.
Nacionalnih radio stanica		Web portal se odnosi na portale koji se bave prijenosom vijesti iz raznih oblasti i mogu biti besplatni za korisnike ili dostupni samo korisnicima uz naplatu.
Dневnih štampanih medija		
Periodičnih štampanih medija		Prostor za reklamiranje je prostor koji se iznajmljuje radi reklamiranja a koristi postere ili drugi audio vizuelni medij za prijenos informacija
Web portala		
Internet stranica		
Prostor za reklamiranje		

OBRAZAC SID-OM

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – OMBUDSMEN

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	
Posredujuća jedinica	
Izveštajne jedinice	Ombudsmen za djecu RS Institucija Ombudsmena za ljudska prava BiH Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
Jedinice promatranja	Ombudsmen za djecu RS Institucija Ombudsmena za ljudska prava BiH Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi izvještajnoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Definicije osnovnih pojmova

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18. godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji **loših uvjeta stanovanja**: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji **apsolutnog nedostatka sredstava**: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji **nepovoljnih životnih uvjeta**: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izvršajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti,

ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

KRŠENJE DJEČJIH PRAVA

8. [OM_SI_8] Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika socijalne zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

9. [OM_SI_9] Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika zdravstvene zaštite?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

10. [OM_SI_10] Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika odgojno-obrazovnih ustanova?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

11. [OM_SI_11] Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika policije?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

12. [OM_SI_12] Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika pravosudnih organa?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

13. [OM_SI_13] Broj djece kojima su prekršena osnovna ljudska i/ili dječja prava od strane uposlenika nevladinih organizacija?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

KULTURNI I VJERSKI IDENTITET I PRAVO NA JEZIK

14. [OM_SI_14] Broj slučajeva diskriminacije djeteta uslijed kulturnog i vjerskog identiteta?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

15. [OM_SI_15] Broj slučajeva ugrožavanja prava na materinji jezik djeteta?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OSTALO

16. [OM_SI_16] Broj djece koja su zatečena tokom prosjačenja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

17. [OM_SI_17] Broj djece žrtava trgovine ljudima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZAC SID-ST

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – STATISTIKA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	Agencija za statistiku BiH
Posredujuća jedinica	
Izveštajne jedinice	Agencija za statistiku BiH (za Brčko distrikt) Republički zavod za statistiku RS Federalni zavod za statistiku
Jedinice promatranja	Agencija za statistiku BiH (za Brčko distrikt) Republički zavod za statistiku RS Federalni zavod za statistiku
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi koordinacijskoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Koordinacijska jedinica prosljeđuje obrasce izvještajnim jedinicama (u FBiH preko posredujućih jedinica);⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik Koordinacijskim jedinicima (u FBiH preko posredujućih jedinica a u RS preko Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS);⇒ Koordinacijske jedinice vraćaju popunjene obrasce Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica (bez agregiranja podataka)⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke.⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Definicije osnovnih pojmova

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18 godine života). Konvencija o pravima djeteta definira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji **loših uvjeta stanovanja**: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji **apsolutnog nedostatka sredstava**: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji **nepovoljnih životnih uvjeta**: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izveštajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom

abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

SIROMAŠTVO

8. [ST_SI_8] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine prosječnog mjesečnog primanja za promatranu godinu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Prosječno mjesečno primanje u BiH za godinu promatranja je iznosilo... Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

9. [ST_SI_9] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Polovina potrošačke korpe u BiH za godinu promatranja je iznosila... Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

10. [ST_SI_10] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim primanjima manjim od 60% medijane mjesečnih izjednačenih izdataka domaćinstva?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				60% medijane mesečnih izjednačenih izdataka domaćinstva u BiH za godinu promatranja je iznosila... Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

11. [ST_RSI_11] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Potrošačka korpa u BiH za godinu promatranja je iznosila... Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

12. [ST_RSI_12] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim prihodima manjim od polovine prosječnog mjesečnog primanja za promatranu godinu u kojima oba staratelja rade?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Polovina potrošačke korpe u BiH za godinu promatranja je iznosila... Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

13. [ST_RSI_13] Broj djece koja žive u porodicama sa ukupnim primanjima manjim od polovine potrošačke korpe u BiH za promatranu godinu nakon oduzimanja ukupnih kreditnih zaduženja porodice?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Polovina potrošačke korpe u BiH za godinu promatranja je iznosila... Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

ZAPOSLENJE

14. [ST_BP_14] Broj zaposlene djece od 15 do 18 godina koja su prijavljena kod nadležnih organa?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

15. [ST_RSI_15] Broj zaposlene djece od 15 do 18 godina koja nisu prijavljena kod nadležnih organa?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

16. [ST_BP_16] Ukupni broj djece sa intelektualnim teškoćama od 15 do 18 godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Ne unositi podatke za djecu sa autizmom. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

17. [ST_BP_17] Ukupni broj djece sa poremećajima autističnog spektra od 15 do 18 godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Ne unositi podatke za djecu sa autizmom. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

18. [ST_BP_18] Ukupni broj djece sa posebnim jezičnim teškoćama od 15 do 18 godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

19. [ST_BP_19] Ukupni broj djece sa tjelesnim invaliditetom od 15. do 18. godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

20. [ST_BP_20] Ukupni broj djece sa senzornim teškoćama od 15. do 18. godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

21. [ST_BP_21] Ukupni broj djece sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću od 15 do 18 godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

22. [ST_BP_22] Ukupni broj djece sa višestrukim teškoćama od 15 do 18 godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

23. [ST_BP_23] Ukupni broj djece Roma od 15 do 18 godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

24. [ST_BP_24] Ukupni broj djece drugih manjina od 15 do 18 godina koja su zaposlena?

Spol			Napomena
Muški	Ženski	Ukupno	
			Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

25. [ST_SI_25] Ukupni broj obeshrabreno neaktivne djece od 15 do 18 godina?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Odnosi se na obeshrabreno neaktivne djece vezano za vlastito zaposlenje i odnosi se samo na djecu koja ne pohađaju srednju školu Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

26. [ST_RSI_26] Ukupni broj neaktivne djece od 15 do 18 godina?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Odnosi se na neaktivne djece vezano za vlastito zaposlenje i odnosi se samo na djecu koja ne pohađaju srednju školu Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

KULTURA

27. [ST_BP_27] Broj posjeta djece muzejima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

28. [ST_BP_28] Broj posjete djece pozorištima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

29. [ST_BP_29] Broj posjeta djece kinima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

30. [ST_BP_30] Broj djece članova biblioteka?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

ZDRAVSTVO

31. [ST_BP_31] Broj živorođene djece u promatranom periodu?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

32. [ST_BP_32] Broj mrtvorodne djece u promatranom periodu?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

33. [ST_BP_33] Ukupni broj umrle djece u promatranom periodu?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

OBRAZOVANJE

34. [ST_BP_29] Broj djece koji pohađaju predškolske ustanove?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

35. [ST_BP_30] Broj djece koji pohađaju program obrazovanja i odgoja godinu dana pred polazak u osnovnu školu?

	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
				Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva

36. [ST_BP_31] Broj djece upisanih u osnovne škole po razredima?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
1				Odnosi se na broj djece po razredima po devetogodišnjem planu i programu. Ukoliko postoje generacije koje još uvijek pohađaju osnovnu školu po osmogodišnjem planu i programu unijeti ih u adekvatne zamjenske razrede devetogodišnjeg obrazovanja. Uključiti učenike osnovnih škola specijalnog odgoja i obrazovanja. Ne treba stavljati učenike nižih muzičkih škola. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
Ukupno				

37. [ST_BP_32] Broj djece upisanih u srednje škole po razredima?

Razred	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
1				Odnosi se na broj učenika trogodišnjih i četverogodišnjih srednjih škola. Označite da li su podaci dio statistike dobivene putem: ☐ Društvenog istraživanja ☐ Anketa radne snage ☐ Anketa o budžetu domaćinstva
2				
3				
4				
Ukupno				

OBRAZAC SID-NO

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O STANJU SOCIJALNO ISKLJUČENIH KATEGORIJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sektor – NEVLADINE ORGANIZACIJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Koordinacijska jedinica	
Posredujuća jedinica	
Izveštajne jedinice	Nevladine organizacije
Jedinice promatranja	Nevladine organizacije
Periodika posmatranja	01/01/2012 – 31/12/2012.
Osnovne faze prikupljanja podataka	<ul style="list-style-type: none">⇒ Prikupljanje podataka se vrši na dvogodišnjoj osnovi;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dostavlja obrasce u elektronskoj formi izvještajnoj jedinici do 15. marta godine nakon godine promatranja, s rokom za popunjavanje od mjesec dana;⇒ Izveštajne jedinice vraćaju popunjen upitnik direktno Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u roku od mjesec dana od dana primitka obrasca u obliku primljenom od izvještajnih jedinica;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vrši šifriranje, kontrolu i unos podataka, te analizira podatke;⇒ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obrađene podatke publicira u obliku izvještaja.

Definicije osnovnih pojmova

Konvencija o pravima **djeteta** smatra da je dijete osoba od rođenja do zakonskog punoljetstva (do navršene 18 godine života). Konvencija o pravima djeteta definiira dijete kao svaku osobu „mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetstva ne odredi drugačije“.

Laken indikatori definiraju skup od 18 statističkih pokazatelja socijalne isključenosti, kao okvir za praćenje stanja na nivou zemalja EU u četiri važne dimenzije: finansijsko siromaštvo, zaposlenost, zdravlje i obrazovanje.

Zdravstvena zaštita predstavlja sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, blagovremeno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, te primjenu zdravstvenih tehnologija. Usluge i aktivnosti zdravstvene zaštite su zasnovane na naučnim dokazima, a provode se na sljedećim načelima: pristupačnosti, sigurnosti, pravičnosti, efikasnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i stalnog unapređenja kvaliteta.

Socijalna zaštita osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. Socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva.

Socijalna isključenost je proces u kome su određeni pojedinci gurnuti na margine društva i spriječeni da svojim punim kapacitetima učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim

tokovima. Isključenost može nastati kao posljedica siromaštva ili nedostatka osnovnih znanja i mogućnosti za doživotno učenje ili je pak rezultat diskriminacije. Ovakve pojave pojedinca ili grupe stanovništva udaljavaju od mogućnosti za obrazovanje, zaposlenje ili ostvarivanje prihoda, kao i od uključivanja i učešća u društvenim mrežama i aktivnostima u zajednici. Isključeni pojedinci ili grupe imaju nedovoljan pristup institucijama, organima vlasti i procesima donošenja odluka.

Socijalna uključenost je način ublažavanja i uklanjanja socijalne isključenosti koja je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna lišenost pojedinca i porodice.

Djeca po rizikom od isključenosti su djeca koja žive pod oblikom i obimom zaštite od strane roditelja, društva i/ili društvenih institucija koji nije adekvatan te predstavlja veći ili manji rizik izlaganja djeteta socijalnoj isključenosti.

Ljudi se smatraju **siromašnim** ukoliko su njihovi prihodi ili sredstva nedovoljno velika da sebi osiguraju standard života koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive.

Kriteriji **loših uvjeta stanovanja**: prenaseljenost (najmanje dvije osobe u sobi, cjelokupni životni prostor je manji od 15 kvadratnih metara po odrasloj osobi i 8 kvadratnih metara po djetetu); nedovoljna opremljenost (bez toaleta i/ili kupatila, grijanje na šporet ili bez grijanja); nesiguran status – barem dvije navedene negativne stavke.

Kriteriji **apsolutnog nedostatka sredstava**: jedan topli obrok dnevno, odvojena soba za svakog ukućana, opremljenost toaletom, kupatilom, telefonom, automobilom, televizorom u boji, automatskom mašinom za pranje veša, jedan godišnji odmor, najmanje 1.000 KM mjesečne uštedevine – nedostatak najmanje pet od navedenih stavki kvalifikuje se kao apsolutna uskraćenost.

Kriteriji **nepovoljnih životnih uvjeta**: kuća koja ima baštu, terasu, prijatan pogled, mašinu za pranje suđa, videorekorder, kompjuter, redovna kupovina nove odjeće, zamjena istrošenog namještaja, redovna kupovina novina, ugošćavanje prijatelja jednom mjesečno, posjeta restoranu jednom mjesečno - nedostatak sredstava i najmanje osam od navedenih stavki kvalifikuju se kao uskraćenost.

Izvršajna jedinica je institucija/ustanova/organizacija nadležna za kreiranje, implementaciju i monitoring politika iz određene oblasti u skladu sa zakonom i svojim statutom, te je u sklopu Metodologije za prikupljanje podataka o stanju socijalno ugroženih kategorija djece nadležna za popunjavanje i dostavljanje popunjenih obrazaca Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Jedinica promatranja je institucija/ustanova/organizacija koja implementira javne i unutrašnje politike te svojim programskim radom direktno dolazi u dodir sa djecom ili sa podacima o djeci. Jedinice promatranja su najčešće odgovorne za provođenje javnih i unutrašnjih politika na nivou lokalne zajednice.

Roditelji su osobe koje su zakonski skrbnici djeteta u promatranom periodu i mogu biti biološki roditelji ili usvojitelji ili osobe koje su na drugi način stekli zakonsko skrbništvo nad djecom.

Da bi se djeca naveli kao djeca sa **intelektualnim teškoćama** moraju biti razvrstana od nadležne komisije za razvrstavanje. Intelektualne teškoće imaju djeca sa značajnim ograničenjima i u intelektualnom i u adaptivnom ponašanju izražena u pojmovnim, socijalnim i praktičnim adaptivnim vještinama

Spektar autističnih poremećaja je spektar psiholoških stanja karakteriziran velikim rasponom abnormalnosti kod socijalne interakcije i komunikacije, ograničene interese i ponavljajuće (repetitivno) ponašanje. Autizam je jedan od pet poremećaja iz spektra autizma. Ostali četiri su: Aspergerov sindrom, Rettov sindrom i dječji disintegrativni poremećaj i Pervazivni razvojni poremećaj.

Djeca s **posebnim jezičnim teškoćama** pokazuju značajna ograničenja u jezičnoj sposobnosti, ograničenja kojima uzrok nije neurološko oštećenje, gubitak sluha ili neki drugi kognitivni deficit. Specifični poremećaji razvoja govora i jezika dijele se na tri skupine: specifični poremećaj

izgovora, poremećena sposobnost jezičnog izražavanja i poremećaji razumijevanja.

Djeca sa tjelesnim invaliditetom su djeca sa paraplegijom, dječjom paralizom, posljedicama mišićnih oboljenja i djeca sa smanjenom motoričkom sposobnošću.

Djeca sa senzornim teškoćama su djeca oštećenog sluha i vida.

Poremećaj pažnje s hiperaktivnošću je stanje za koje je karakterističan vrlo visok stupanj motoričke aktivnosti kao manifestacija vrlo visoke aktivnosti uma. Dijete s poremećajem pažnje s hiperaktivnošću ima poteškoće u usmjeravanju i održavanju pažnje – u slušanju što drugi govori, u čekanju da dođe na red, u završavanju zadatka ili vraćanju na zadatak nakon što je prekinuto. Djeca koja su hiperaktivna dodatno su nemirna, imaju poteškoća sa sjedenjem, prekomjerno trče i penju se, stalno su u pokretu, a mogu imati i problema s vršnjacima.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca. Termin **druge manjinske grupe** se odnosi na sve navedene manjine sem na Rome koji su zbog svog specifičnog položaja u društvu posebno prikazani.

Dobna uzrast djeteta se određuje na osnovu napunjenih godina života, te tako dijete koje ima pet godina i dva mjeseca spada u dobnu skupinu od 0 do 5 godina obzirom da ima punih 5 godina života.

SPORT

8. [NO_BP_8] Ukupni broj djece upisane u sportske klubove, individualnog i kolektivnog karaktera?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Dati ukupni broj upisane djece u svim klubovima na relevantnom području (bez ponavljanja kroz različite klubove). Popunjavaju samo sportski savezi
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

9. [NO_BP_9] Broj djece upisane u sportske klubove u toku godine promatranja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Dati ukupni broj upisane djece u svim klubovima na relevantnom području (bez ponavljanja kroz različite klubove). Popunjavaju samo sportski savezi
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

AKTIVIZAM

10. [NO_BP_10] Broj djece članova nevladinih organizacija?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Pod članovima se podrazumijevaju djeca koja su članovi Skupštine organizacije
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

11. [NO_BP_11] Broj djece članova Upravnih organa nevladinih organizacija?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Pod članovima se podrazumijevaju djeca koja su članovi upravnog odbora, nadzornog odbora ili drugih tijela definiranih statutom organizacije
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

12. [NO_BP_12] Broj djece od 15 do 18 godina zaposlenika nevladinih organizacija?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Djeca su prijavljena kod nadležnih organa
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

13. [NO_BP_13] Broj djece od 15 do 18 godina koji su povremeno angažirana i plaćena za svoj angažman kroz nevladine organizacije?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

KORISNICI USLUGA NEVLADINIH ORGANIZACIJA

14. [NO_BP_14] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija u programima socijalnog uključenja marginaliziranih grupa djece?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

15. [NO_BP_15] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji su žrtve nasilja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

16. [NO_BP_16] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji su žrtve nasilja u porodici?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

17. [NO_BP_17] Ukupni broj djece Roma korisnika usluga nevladinih organizacija?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

18. [NO_BP_18] Ukupni broj djece drugih manjina korisnika usluga nevladinih organizacija?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

19. [NO_BP_19] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji žive bez jednog ili oba roditelja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Uslijed smrti ili nestanka roditelja
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

20. [NO_BP_20] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija u institucionalnom smještaju za djecu bez roditeljskog staranja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

21. [NO_BP_21] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija u institucionalnom smještaju za djecu sa intelektualnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Ne unositi djecu sa poremećajima autističnog spektra
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

22. [NO_BP_22] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa intelektualnim koja su razvrstana od nadležne komisije?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Ne unositi djecu sa poremećajima autističnog spektra
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

23. [NO_BP_23] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa intelektualnim teškoćama koji nemaju rješenje o razvrstavanju?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Ne unositi djecu sa poremećajima autističnog spektra
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

24. [NO_BP_24] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa poremećajem autističnog spektra?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

25. [NO_BP_25] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa posebnim jezičnim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

26. [NO_BP_26] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa tjelesnim invaliditetom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

27. [NO_BP_27] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa senzornim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

28. [NO_BP_28] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa poremećajem pažnje s hiperaktivnošću?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

29. [NO_BP_29] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija sa višestrukim teškoćama?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				Za djecu sa višestrukim teškoćama ukupne brojeve djece za pojedinačne teškoće unijeti na način da se dijete sa višestrukom teškoćom računa i u pojedinačno nabrojanim teškoćama kao i u kategoriji višestrukih teškoća.
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

30. [NO_BP_30] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji su u sukobu sa zakonom?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

31. [NO_BP_31] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koja su zatečena tokom prosjačenja?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

32. [NO_BP_32] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koja su žrtve trgovine ljudima?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				

33. [NO_RSI_33] Ukupni broj djece korisnika usluga nevladinih organizacija koji nemaju izdan jedinstveni matični broj?

Dob	Spol		Ukupno	Napomena
	Muški	Ženski		
Od 0 do 5 godina				
Od 6 do 14 godina				
Od 15 do 18 godina				
Ukupno				